ET

A medve bőrére!

ZSUBORI ERVIN:

Ünnepidő

összerándul az ünnep fagysatu-pofája
s a meleg egy pillanatra bepréselődik
a várakozásokkal díszített magányba
olvasztva az arcok fehér jégszőtteseit
miket a hétköznapok horgoltak a szájra
a süket fülre s a részvétlen szemekre is

az ünnepidő szárnyával újra ránk terül
mellénk fekszik felkínálja titkát s elmerül

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM, 20. SZÁM — ÁRA: 1,80 Ft — 1985. DECEMBER 19.

Egyetemi ifjúsági parlament

Zsúfoltságig megtelt előadó, több száz résztvevő nagy érdeklődése közepette zajlott le az idei ifjúsági parlament.

Csáki Csaba rektor beszámolójában a fő hangsúlyt az egyetemfejlesztési terv felidézésére tette. Elmondta, hogy a távlati terv alapvetően hallgatócentrikus, az értelmiségi felkészülés jobb lehetőségeit és ösztönzését célozza, rugalmasan biztosítva az egyéni tanterv szerinti tanulást, a szakkollégiumi oktatás beszámítását, a szakmai gyakorlat értelmes formáit is. A demokratizmus fejlődésére utal, hogy az előző ifjúsági parlament határozatai alapján biztatóan működik az újjászervezett közművelődési bizottság, ifjúsági bizottság, az oktatók hallgatói véleményezésének rendszere. Szociális téren azonban nem sikerült előre lépni, állapotaink tovább romlottak. Még kevesebb a kollégiumi hely, nem javultak a kollégiumi feltételek, nem javult a sportlétesítmények helyzete, sőt, a főépületbeli tornaterem lezárásával tovább fog romlani ez is. A menza akut problémáin már csak az új menza megnyitása segíthet.

Ferencz Gábor, a KISZ-bizottság korreferátumát kiegészítve felhívta a figyelmet arra, hogy a jó egyetemfejlesztési terv mellett annak bevezetéséig egy sor területen

nem hiányozhat a folyamatos előrelépés sem.

Ilyen terület az évközi folyamatos tanulás ösztönzése, a jegymegajánlások kiterjesztése, a számítástechnikai eszközök rendszeresebb hallgatói használata stb. A kiábrándító szociális helyzetet tovább rontotta például az, hogy az állami menzabizottság egyáltalán nem működött. A helyzet javítására az eddigi eredménytelenség tanulságait leszűrve, többek között az újjászervezett, hallgatói alapú közművelődési bizottság kedvező tapasztalatait is figyelembe véve további új mechanizmusok kialakítására van szükség. Ilyen a kollégiumok önállóságának, önkormányzatának növelése, a hallgatói tudományos bizottság önkormányzati jellegű kialakítása, az ösztöndíj-elosztási rendszer további demokratizálása, a gazdálkodás további decentralizálása sok területen, pl. a kollégiumok önálló gazdálkodása is.

A hozzászólók közül oktatási kérdéseket vetettek fel sokan. *Virágh Attila* például nem látja kidolgozottnak a mechanizmust, mely az oktatókat érdekeltté teheti az átfogó korszerűsítési terv megvalósításában, az annak megfelelő oktatási tevékenységben. Ehhez csatlakozva *Meszéna György*, a matematika intézet docense mind az anyagi, mind az erkölcsi érdekeltség, az egyetem céljaival való azonosulás hiányait vetette fel.

Mádi László sok tekintetben előremutatónak ítélte a fejlesztési koncepciót, de nem lelte fel benne az óraszámok elengedhetetlen csökkentésének igényét. *Bózsó Péter* a rugalmasabb képzési rend igényének megfelelően a rugalmasabb vizsgarend kialakítását szorgalmazta.

Fotó: Nagy Gábor

Tóth Tibor a számítástechnikai oktatás kérdéséhez csatlakozott. Véleménye szerint nem megfelelő programozási nyelvet tanulunk elavult jegyzet alapján, és túl sok időt szánunk az elméletre, keveset jutunk számítógépközelbe. *Csépai János* adjunktus erre reagálva elmondta, hogy az elmélet elsajátítására a vizsgatapasztalatok alapján ez az idő is kevés. Az elavult jegyzetet nem muszáj használni — mondta. Az új jegyzet elkészülése időbe telik, a megfelelő számítástechnikai eszközök beszerzése pedig sok pénzbe kerül. Azt javasolta, „ne lihegjük túl" a számítástechnika problémáját. *Foltányi Árpád* a számítástechnika-oktatásban is

(Folytatás a 4. oldalon.)

BALLAGÁSI KITÜNTETÉSEK

A most végző tervgazdasági, külgazdasági és nemzetközi szakos hallgatók körében a KISZ-bizottság az alábbi ballagási kitüntetéseket ítélte oda a kiemelkedő tanulmányi, szakmai munkát végzőknek:

PRO UNIVERSITATE díjat nyert: SZAKSZON ÁGNES (instruktor, karitanács-tag, szaktitkár), HORVÁTH GYULA (KISZ-bizottság), SUGÁR ANDRÁS (instruktor, TDK, TEK), TÓTH ISTVÁN (Rajk László Szakkollégium, TDK)

AZ EGYETEMI SZAKMAI MUNKÁÉRT kitüntetést kapta: SUGÁR LÁSZLÓ (TDK, instruktor), ÚJLAKI GYÖRGY (KISZ-oktatási reform mb., Rajk), ZIAJA GYÖRGY (TDK).

AZ EGYETEMI KÖZÖSSÉGÉRT díjban részesült: HORNYAN JÁNOS (hpcs), MONTVAI PÉTER (TDK, instruktor, szaktitkár).

OKLEVELET kapott: BOHNER RÓBERT (SG, TDK), DÉR JUDIT (kari és egyetemi tanács), GÉCZY BEATRIX (diákszociális felelős), KOVÁCS MÁRIA (Rajk), RÁCZ JÓZSEF (TDK, Rajk, hpcs), SZABÓ JÁNOS (nemzetközi és építőtábori szakbiz., hpcs), SZAKÁCS MÁRIA (nemzetközi és építőtábori szakbiz.).

Gratulálunk kitüntetetteinknek.

Búcsúzunk az óévtől

Szerkesztőségünk ezzel a lapszámmal búcsúzik az 1985-ös évtől. Minden kedves olvasónknak kellemes ünnepeket és boldog új évet, diáktársainknak sikeres vizsgaidőszakot kívánunk. Legközelebb január 31-én jelentkezünk ismét.

Költözünk!

Dobrovits Iván rekonstrukciós rektorhelyettes, a központi épület felújításáról tájékoztatott bennünket. „A műszaki átvétel előkészületei folynak, most veszik fel a hibajegyzéket, a költözés pontos dátuma e jegyzék terjedelmétől függ." *Az előreláthatólag január 15. és február 15. közötti átvétel során használatba kerül az új menza* (bútorzatát, felszerelését már beszerelték, a jövőbeni üzemeltetőjének kellene bejáratni — a baj az, hogy még nem tudjuk melyik vendéglátóipari vállalat vállalja el az üzemeltetést.) A Sóház utcai oldalon a földszinten lesz átmenetileg a ruhatár, véglegesen a büfé, *használhatjuk majd a volt 1., II. előadót is.* Az első, második emeleten a Sóház utcai oldalt, a harmadik emeleten a Sóház utca — Dimitrov tér — Duna-part traktust veheti birtokába az egyetem. A költözés itt is a BUBIV-gyártotta bútorok szállításától és a hibajegyzéktől függ. Itt most a fűtés- és szellőzésbeállításon dolgoznak. Az új részen egyelőre *négy programozható lift áll majd rendelkezésre.* Valamennyi helyiségben számítástechnikai és telefon csatlakozásra nyílik lehetőség. Nem lesz ugyan külön tanszéki könyvtár, de *minden emeleten lesz egy könyvtárszerű helyiség.* A harmadik emeleten számítástechnikai eszközökkel berendezett termet adunk át. A tanszékek elhelyezésére a vezetői értekezlet elé anyagot készítettünk, a költöztetést külön-külön egyeztetjük. A könyvtárost felkértük arra, hogy a tanszékeken „feleslegesnek" bizonyuló könyveket, szakdolgozatokat vegye saját állományába és szállítsa át a Központi Könyvtárba. Erre azért is volt szükség, mert ugyan a tanszékek munkakörülményei minőségileg javulnak, de a helyük ideiglenesen nagyon szűkös lesz. A folyamatos foglalkoztatás érdekében át kell adnunk a jelenlegi menzát és a III-as és IV-es előadókat, valamint a rektori hivatal traktusát. Ezzel igyekszünk lehetővé tenni, hogy elképzeléseink szerint 1986 szeptembertől az oktatás a központi épület kétharmadában, a főbejáratot használva folyhasson. *Ha a pénzügyi lehetőségek megengedik a '88/89-es tanévben az épület egészét birtokba vehetjük.* Az 1986-ra szükséges 400 millió forint egy részét ugyan már idén elköltöttük, de a szükséges 320-340 millió forint rendelkezésre áll. Utána már nagyságrendileg kisebb összegre lesz szükség a rekonstrukció befejezéséhez, reméljük abban sem lesz hiány.

„Egy nagy gondom van: mint mindenki tudja, az épület műemlék. Értékéből következően ez kötöttséget is jelentett a tervezőknek, de egyben kötelezettséget is rótt rájuk. Nem festhetjük például a falakat olajfestékkel. Így aztán értékes burkolatok, növények, faragott bútorok, ivókutak kerültek elhelyezésre — meg kell mondanom, *nagyon szép belső terek lettek.* Komolyan aggódom, vajon rájt fognak csinálni a diákok. Reméljük a szépséghez méltóan fogják ápni." — fejezte be tájékoztatóját Dobrovits Iván.

M. M.

Álmodtam

Álmodtam...

Egy kukáról. Nagy szürke hasú, s úgy tele van, hogy nem lehet becsukni a fedelét. Büszkén terpeszkedik a Zsil utcai épület bejáratánál. Körülötte emberek, valószínűleg diákok. Kezük mélyen a kukában. Azért idáig mégsem süllyedhettünk! Persze hogy nem. Biztos valami véletlenül kidobott dolgot keresnek. Keresnek? Nem, ez valami más! Kivesznek valamit, tapogatnak, visszateszik, mint valami alkalmi könyvkiárusításon.

Takarított az egyik tanszék. Pontosabban „lomtalanított". A feleslegessé vált kacatokat rendben lehordták a szeméttárolókhoz, s rétegesen elhelyezték a kukában. Legalulra dobozmaradványok, használt indigók, gyűrött papírok kerültek. A következő réteg idejétmúlt prospektusok, régi újságok. Ezután szak-, illetve TDK-dolgozatok következnek. A szakdolgozatok előírásszerűen bekötve, a TDK-k elegáns borítókban. A kuka tartalma tucatnyi, a tanszék munkatársai által készített tanulmánnyal van megkoronázva. Rajtuk a felirat: Szigorúan bizalmas!

A kuka körül állók tehát válogatnak, arcukon fanyar mosoly. Talán arra gondolnak, hogy egyszer majd nekik is ide kerül a szakdolgozatuk...

De mit szeretnének? Ebbe bele kell törődni. S a tanszék eljárása nemcsak érthető, hanem dicsérendő is. Megtalálta az itt-ott talán nehezen érthető, kusza gondolatok közvetlen népgazdasági hasznosításának módját. A dolgozatok egy szemétégetőben energiává válnak.

Lám, milyen egyszerű is a dolog...

Talán nem is álmodtam?

— len

Miért is?

Mert a régi nem működött. Kilencven százalékban felesleges időpocsékolásnak tűnt. Senki nem profitált belőle semmit. Mindenki aki benne volt, azt mondta, hogy mindenképpen meg kéne változtatni. És aki még nem volt benne, az most nem érti, hogy mi ez a változás, és mi értelme az egésznek.

Eddig kétszer egy hónapot kellett szakmai gyakorlaton tölteni. Általában nem volt túl nagy választási lehetőségünk abban, hogy ki milyen vállalathoz menjen. A többségnek a szakmai gyakorlat csak annyit jelentett, hogy elment egy hónap a nyarukból, és még csak nem is tanultak semmit. Szerencsésnek számított az, aki megismerkedhetett egy vállalattal, vagy egy konkrét munkakör feladataival. Sok helyen bent kellett ülni nyolc órán keresztül, csak hogy a gyakorlat „adminisztrálható" legyen.

A most kialakult lehetőség — amit hároméves előkészítő munka előzött meg — ezen segít változtatni. Nem kell egy hónapot áldozni a nyári szünetből. Év közben lehet bejárni egy-egy vállalathoz, konkrét szerződés alapján. Egy adott munkakört tölt be több ember, ami azt jelenti, hogy a munkakör feladatait közösen (felváltva) látják el, amiért mégkapják az ennek megfelelő fizetést. (Ezen kívül lehet, hogy még a szakmai gyakorlatos ösztöndíjat is!) Az eredetileg meghatározott óraszámot úgy lehet teljesíteni, hogy *havonta* kell 40—50 órát ledolgozni. Az időbeosztás tetszőleges, a vállalattal történt megállapodáson alapul. A vállalatok nemcsak az adott munkakör betöltését és tényleges feladatok ellátását biztosítják, hanem arra is lehetőség nyílik, hogy a gyakornok megismerje az egész vállalat felépítését, működését.

A kiírt munkakörök és a vállalatok listája a kereskedelmi kari dékáni hivatalban található (egyelőre főleg ilyen jellegű kiírások vannak). Bonyolítói munkakörtől kezdve közgazdasági elemzői feladatokig nagyon sokféle munkára van lehetőség. Ez a fajta szakmai gyakorlat abban is nagy segítséget jelentene, hogy a munkába állás első két hónapjában ne legyünk olyan tájékozatlanok és tanácstalanok mint ahogy ezt az eddigi tapasztalatok mutatják. Így talán a gyakorlati munkában nem indulnának nagyon nehezen behozható előnnyel a főiskolát végzettek...

Frenyo Andrea

Oktatói értekezlet

Az új egyetemi tanácstagokat megválasztó összoktatói értekezletre december 5-én került sor.

Az oktatói értekezleten először Csáki Csaba rektor tartott beszámolót. A képzésfejlesztésről tulajdonképpen az ifjúsági parlamenten mondottakat ismételte meg. Kitért a hallgatók egy új lehetőségére, a Skála-alapítványra. (E témával lapunk egy későbbi számában külön foglalkozunk.) Hangsúlyozta Csáki Csaba, hogy a nívós tananyagfejlesztő munkát a jövőben anyagilag is jobban elismerik majd, nívódíjat alapítanak erre a célra, a díjazás 30-40 ezer forint körül várható.

Az egyetem nemzetközi kapcsolatai jól fejlődtek — mondta ezután. Fő csapásirány e tekintetben Kelet, ahol arra kell törekedni, hogy a tudományos turizmus helyett a komoly munkára épülő kapcsolatok erősödjenek. Nyugatról komoly erdeklődés mutatkozik magyarországi részképzés iránt. Ezt mutatja, hogy 1986-ra három amerikai egyetemmel kötöttek ilyen értelmű szerződést, amelynek keretében 2-szer három hónapra, illetve egyszer 6 hetes nyári kurzusra érkeznek amerikai diákok. Oktatók utazását teszi lehetővé a mannheimi egyetemmel kötött szerződés, valamint a madridi egyetemmel való barátsági szerződés. A különböző kapcsolatok alapján 1985 nyarán az egyetem 75 oktatója volt külföldön nagyon jelentős részük nem szocialista országban.

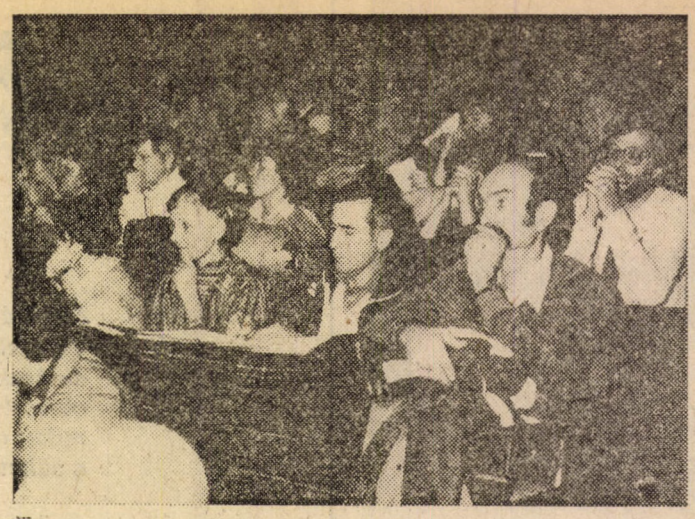

Egy alkalom, amikor mindenki itt van

Az egyetemi szervezetben január elsejétől néhány változás várható — mondta a rektor: önálló számítástechnikai osztály jön létre, és külön szervezeti egységként létrejön a vállalatkutatási csoport, valamint a közép-kelet-európai kutatócsoport.

A káderhelyzetről szólva elmondta, hogy 1986-ban két egyetemi tanári és hat egyetemi docensi kinevezés várható és ez kevesebb, mint amennyire jogos igény lenne. 1986-ban nem várható több, mint a szokásos bérfejlesztés — tájékoztatta az oktatókat Csáki Csaba.

Az oktatók értekezlete ezután kari részletekben folytatta munkáját. Megválasztották az egyetemi tanács új tagjait. Ezek a következők:

Iparkar:

Forgács Csaba (agrár), *Kerekes Sándor* (technológia), *Kovács Ferenc* (közlekedés), *Megyeri Endre* (ipargazd.); póttagok: *Baricz Rezső* (számvitel), *Mundruczó György* (statisztika).

Az általános karon pótválasztásra kerül sor, a kereskedelmi kar végleges listája pedig még nem jutott el a szakszervezeti irodába.

A diák tudása is pénzt ér

Az Economix Kisszövetkezetben régóta kísérleteznek már azzal, hogyan lehetne a hallgatókat tanulmányaik alatt valódi szakmai gyakorlattal felvértezni. Ennek részeként március óta hallgatók egy csoportja *Koncz Katalin és Kovács István* vezetésével a MÁV számára végez kutatásokat.

— *Lassan végéhez közeledik a munka. Hogyan kezdődött és mit végeztek eddig a hallgatók? — kérdeztem Koncz Katalint.*

— Az Economixban én vezetem azt a teamet, amelyik a hallgatói foglalkoztatást szervezi. Végeztünk egy felmérést arról, milyen munkákat várnak a hallgatók. Amikor adódott ez a MÁV-kutatás, azokból a hallgatókból válogattunk, akik szakmai, elméleti munkára vágytak. Ezenkívül hirdetőtáblánkon is megjelent ez a munkalehetőség és informális csatornákon keresztül a szakszeminaristáink között és a szakkollégiumban is kerestünk vállalkozókat. Itt minden élesben megy, kutatási szerződésünk van a MÁV-val, tehát a hallgatóktól csak komoly munkát fogadhatunk el. A MÁV munkaerő-utánpótlását befolyásoló tényezőket vizsgáljuk, és ennek eredményeként javaslatokat dolgozunk ki annak érdekében, hogy több pályakezdő válassza munkahelyéül a vasutat. Megvizsgáltuk a MÁV relatív munkaerőpiaci helyzetét éppúgy, mint a munkavállalók választási motívumait. Empirikus felméréseket végeztünk a munkába lépő fiatalok, a már alkalmazásban állók és a vállalattól távozók körében. Mostanra többé-kevésbé elkészültek a résztanulmányok, összegzésük, szerkesztésük van még hátra.

— *Hány hallgató vesz részt a munkában és milyen tapasztalatai vannak egy ilyen munkakapcsolatnak?*

— Most 7-8 hallgató dolgozik, főleg negyedévesek, de vannak végzettek is. Ketten e munkájuk alapján a MÁV-nál vállaltak állást és két szakdolgozat is született az itteni eredményekből. A kari és az egyetemi TDK-n is megjelennek az itt készült dolgozatok. A munkát lehetőség szerint összekötöttük a szakszemináriummal s így a hallgatók által mi, oktatók is együttműködtünk. Minden irigység, féltékenység nélküli, nagyon jó munkakapcsolatok alakultak így ki. A hallgatóknak azt hiszem, azért jó ez a munka, mert a rossz, túl laza szakmai gyakorlatok helyett itt valóban betekintést kapnak egy munkahely életébe. Az Economix törekszik arra, hogy a hallgatók egyre inkább szakmai munkával, és ne fizikai erejükkel keressenek pénzt. Ezért a munkáért is fizetést kapnak a diákok, munkájuktól függően 8-16 ezer forintot. Tudom, hogy sokaknak nem is tetszik ez, pedig szerintem nagyon fontos. Számos, oktatói szempontból is hasznos tapasztalatot szereztem ez alatt az idő alatt. Itt nincs semmilyen kényszermechanizmus, amivel be tudnám hajtani a munkát. Volt olyan hallgató, aki eltűnt, miután elvállalt valamit, de a jellemző az, hogy ragyogóan dolgoznak a diákok.

Oktatóként sosem tudom, írni, olvasni, vagy beszélni tanítsam meg a diákjaimat. Ezek a problémák itt is felmerültek: a hallgatók nem tudnak kritikusan olvasni, nem tudják gondolataikat világosan kifejteni és leírni. Most már értem, miért nem akarják a kollégák a hallgatókat a kutatómunkákba bevonni. Az ilyen együttműködés nagyon nagy oktatói segítséget, sok energiát és időt igényel. A vizsgaidőszak és a ZH-k miatt sok a kieső idő, ráadásul rutintalanok a munkatársak és sok az előre láthatatlan, váratlan probléma is. Ezt a munkát például ugyanezért a pénzért három-négy kollégával vígan elvégezhettem volna. Mégis nagyon fontosnak tartom, nogy hallgatókkal sikerült ezt megoldanunk.

Tóth Ildikó, a munkában részt vevő diákok egyike:

— *Tegnap a kari TDK-n különdíjat nyertél a MÁV-munkából írt dolgozatoddal. Ezenkívül miért volt még érdemes részt venned ebben a munkában?*

— Nagyon érdekes volt még akkor is, ha most már egy csomó dolgot másképp csinálnék, főleg a kérdőívszerkesztésben. Elég nehéz volt a kérdezettek fejével gondolkodni, volt is, ami fölöslegessé vált az elemzés szempontjából. Én az Iskolarendszer hatása és a munkahelyválasztási motívumok tapasztalatai a MÁV-szakmákban tanuló fiatalok körében című részkutatást végeztem. Szakmunkásképzősök és szakközépiskolások körében csináltam kérdőíves felméréseket.

— *Milyen volt együtt dolgozni tanáraiddal?*

— Önálló munkát végeztünk, de Koncz Katalin és Kovács István is nagyon sokat segített. Lényegesen nagyobb tapasztalatuk ellenére kollégaként kezeltek bennünket, nagyon kellemes volt az egész. Az oktatók egymás munkáját is mindvégig segítették.

— *Mennyi munkád eredménye ez a TDK-különdíj és a tanulmányokért járó 16 ezer forint?*

— Februártól folyamatosan heti 3-4 órát fordítottam rá, nyáron is dolgoztam. Kezdetben nem tudtam, mennyi pénz jár majd érte, de nem tagadom, hogy pénzkereseti lehetőségként is tekintettem ezt a munkát. Aztán mindvégig nagyon érdekes volt számomra, mint minden dolog, ami emberekkel, fiatalokkal kapcsolatos.

— *Lehet, hogy te is a MÁV-hoz mész dolgozni ezek után?*

— Nem hiszem. Szakmai gyakorlatomat egy kohászati vállalatnál töltöttem. A jövőben is a munkaerővel kapcsolatos területeken szeretnék dolgozni és nem merült fel, hogy a MÁV-hoz menjek, nem is csábítottak. Egyelőre folytatom a munkát, újabb témát vállaltam, s talán ebből írom majd a szakdolgozatomat is.

Senki sem jött hiába

Tudósító a Volksstimmétől

A Nyelvi Intézetben fiatal osztrák kollégánk, *dr. Gregor Mayer előadást tartott* november 28-án. A Volksstimme ifjú tudósítója, akit lapja osztrák színekben az *Európai Kultúrfórumra hivatalosan kiküldött*, beszámolt az intézet munkatársainak és diákjainak a hat hétig tartó konferenciáról.

Bevezetőjében részletesen ismertette a fórum létrejöttének körülményeit, áttekintést adott a Helsinkit megelőző, majd az azt követő konferenciákról.

A Budapesten 35 ország részvételével összeülő Európai Kultúrfórumot ismertetve szólt a magyar fogadtatásról, a munka előkészítéséről és biztosításáról. A tanácskozás során nyilvánvalóan az egyes országok delegációi eltérően hangsúlyoztak több kérdést. Míg a nyugati országok képviselői a művészet szabadságát helyezték előtérbe, a szocialista országok képviselői a kultúra és a művészet felelősségére hívták fel a figyelmet veszélyeztetett világunkban. Gregor Mayer szerint az a tény, hogy Hermann Kant, Günther Grass, Barbara Frischmuth különböző egyetemeken találkozót tartottak olvasóikkal, bizonyítja a budapesti találkozó nyílt légkörét.

Figyelemre méltónak ítélte meg az újságíró Günther Grass javaslatát, amelyben a neves NSZK-beli író az európai kulturális együttműködés serkentése érdekében kulturális alapítvány létesítését javasolja. Az alapítvány, amelyben 1/3-1/3 arányban képviseltetnék magukat a NATO, a Varsói Szerződés és a semleges, illetve el nem kötelezett országok, az együttműködés szervezeti kereteit biztosítaná.

Bár a találkozó — egyetlen ország ellenvetése miatt — záróközlemény nélkül ért véget, mégis tükrözte Helsinki szellemét. Egyetértés született abban, hogy veszélyeztetett világban élünk.

Gregor Mayer végezetül a konferenciát értékelve hangsúlyozta, *hogy senki sem jött hiába Budapestre.* A továbbiakban válaszolt a feltett kérdésekre.

Képzés-korszerűsítési hírek

Egyetemünk képzés-korszerűsítésének elvi programja, alapkoncepciója több változat megírása és megvitatása után elkészült az elmúlt félév végén. E tanév során már a koncepció fokozatos konkretizálásával, az elvi keretek tartalmi kitöltésével, a tantervi szerkezet és tematikák kimunkálásával kell foglalkoznunk. Az egyetemvezetés azon az állásponton van, hogy e munka az egyetem oktatóinak — sőt hallgatóinak is — aktív, cselekvő, kritikai közreműködését igényli; csak a közös gondolkodás, a viták hozhatnak megvalósítható többségi konszenzust. Másfelől az is kétségtelenné vált, hogy szükség van egy olyan manager stábra, amely egyetemi szinten irányítja és koordinálja ezt a sokrétű és szerteágazó folyamatot.

Erre a feladatra hozták létre a Képzés-korszerűsítési Csúcsbizottságot. A bizottság vezetője *Zalai Ernő*, tagjai *Kovács Géza, Kovács Sándor, Molnar László, Szabo Katalin, Timár János, Tóth Tamás* és a *KISZ* képviseletében *Branyiczki Imre*. A bizottság körüli technikai-titkári teendőket *Bakacsi Gyula* látja el.

Az irányító és koordináló szerepkör konkretizálva a következő feladatok ellátását foglalja magába:

— a további viták és munkálatok keretéül és alapjául szolgáló előzetes tantervi koncepció kialakítása, javaslat a követendő eljárásra és a munkálatok szempontrendszerére

— a modulok, ismeretkörök részletes tantervét kidolgozó, illetve azok kimunkálását koordináló szakbizottságok létrehozása és tevékenységük irányítása

— az egyetemi viták során felmerülő különböző javaslatok, koncepciók feldolgozása és értékelése

— a központi döntések előkészítése, alternatívák előterjesztése.

Az ez évi képzés-korszerűsítési munkaterv végső célkitűzése a részletes tanterv kidolgozása a tanév végére. Az MKKE Információ 5. számában olvasható egy részletes ütemterv is, amellyel kapcsolatban azonban leszögezneto, hogy a vitákra alapozott konszenzus megteremtése előbbre való, mint a részhatáridók minden áron való tartása.

A bizottság december 18-án harmadik ülését tartja. Itt vitatja meg és alakítja ki a felső szint két fő moduljának képzési céljaira, ezen modulokban, az alsó szint törzsanyagában és az alternatív órakeretekben szerepeltetendő ismeretkörökre vonatkozó tervezetet, valamint napirendre kerül az egyes modulok és ismeretkörök részletes kimunkálásával megbízandó szakbizottságok összetételére vonatkozó javaslat is. A vita alapján kialakított egységes csúcsbizottsági koncepció várhatóan január elején kerül vitára az egyetemi nyilvánosság elé, s egyben ez az anyag képezi majd a szakbizottságok munkájának alapját, keretet és támpontokat nyújtva a konkrét tantervek kidolgozásához.

Trieszt

„Siamo il gruppo ungherese"

Tizenöt negyedéves külgazdasági szakos hallgató tanulhatta meg ezt az olasz mondatot, ami annyit jelent: mi vagyunk a magyar csoport.

A trieszti kikötő meghívására ugyanis ennyien utaztak november 4. és 13. között Triesztbe tanulmányi kirándulásra. A kikötő már két évvel ezelőtt is szervezett egy ilyen tanulmányutat, akkor azokat a hallgatókat hívták meg, akikkel a BNV-n ismerkedtek meg, amelynek a kikötő állandó részvevője. Idén kifejezetten szakmai szempontok vezérelték a kiválasztást, azok a hallgatók utazhattak, akik külker. technikából kiemelkedő eredményt értek el, hiszen a nemzetközi kikötővel kapcsolatos ismeretek e tantárgy témakörébe tartoznak. Azért utaztak negyedéves hallgatók, mert a kikötő kifejezetten kérte, hogy olyanokból álljon a csoport, akik hamarosan elhelyezkednek, és így potenciális partnereik lehetnek.

A kirándulók csoportja

November 4-én indultunk az egyetem buszával, nem éppen a legkedvezőbb időjárási feltételek között, így csak másnap délután érkeztünk meg Triesztbe. Az időjárás nem fogadta kegyeibe a csoportot, de ez a hangulatot egyáltalán nem befolyásolta. Röviddel a Youth Hostel jellegű kollégiumban való elhelyezkedés után már szólt a magnó, szeretettel köszöntöttek bennünket a kikötő képviselői, és megkezdhettük az első éjszakai városnézést.

Másnap fogadott minket a kikötő igazgatója, és megtudhattuk azt is, hogy hogyan működik a szakmai továbbképzés és a munkaszervezés a kikötőben. Az előadások és konzultációk angol nyelven folytak, aminek szempontjából a csoport igen keményen helytállt. Hallottunk előadást a kikötő számítógépes rendszeréről (amelyet később meg is tekinthettünk), és fogadott minket a kikötő elnöke is. Azon túl, hogy a kikötővel, és annak felépítésével ismertettek meg bennünket, igyekeztek a várost és a környéket, annak gazdasági problémáit is bemutatni.

Autóbuszos városnéző túrán vettünk részt, meglátogattuk a környék „gyöngyszemét", a Miramare kastélyt, amelyet egy nagyon romantikus és szomorú legenda övez. Egy-egy nagyon érdekes előadást hallgathattunk végig a Kereskedelmi Kamarában (annak felépítéséről és munkájáról), és a Kelet-Európa Kutató Intézetben (arról, hogy hogy is folyik ott a kutatás).

A szakmai programokat délelőtt és délután rendezték, de esténként sem maradt időnk arra, hogy unatkozzunk. Két vállalat is meghívta vacsorára a csoportot, amelyet általában a szállásunkon folytattunk, megismertetve meghívóinkat néhány magyar dallal, tánccal, és — nem utolsó sorban — az általunk Triesztbe exportált magyar borokkal. Ennek fejében mi olasz dalokat tanulhattunk, és az ő boraikkal ismerkedhettünk. Eközben persze megpróbáltunk megoldást találni a magyar és olasz gazdaság problémáira, valamint arra, hogy hogyan lehetne a Trieszten keresztül bonyolódó magyar forgalmat növelni. Erről esett szó az EUROCAR nevű magyar—olasz vegyes vállalat ottani képviselőjével folytatott beszélgetésünkön is, többek között olyan kérdések kapcsán, hogy afrikai kereskedelmünk jelentős része Hamburg helyett miért nem Trieszten keresztül zajlik.

A kirándulás tehát minden szempontból rendkívül hasznos volt. Megismerhettük egy nemzetközi kikötő működését, megismerkedtünk a város és a környék gazdaságával és a helyi problémákkal, és sok lelkes, segíteni akaró triesztivel, akikkel együtt mi is reméljük, hogy az így megalapozott kapcsolatoknak lesz folytatása.

Frenyo Andrea

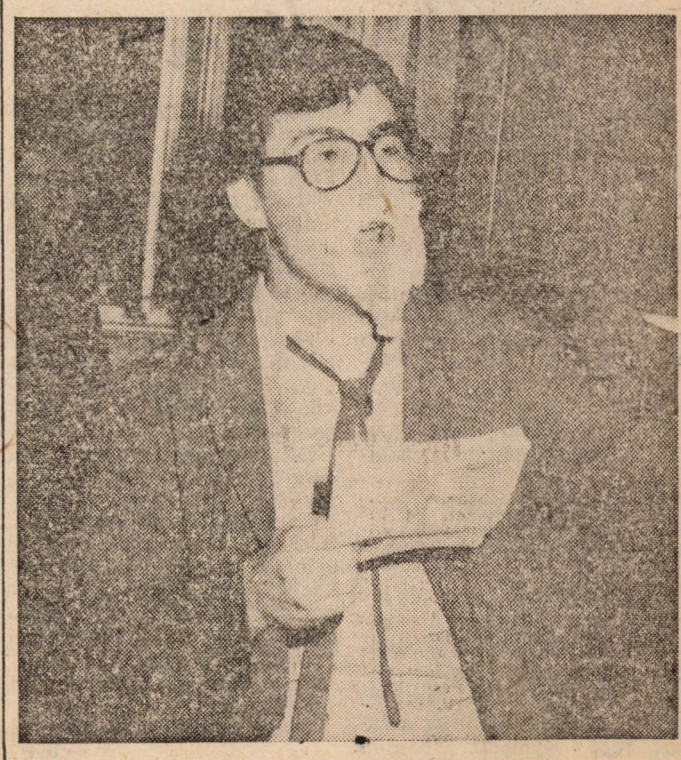

A sajtó Mikulása

Születésnap

Krekó Béla tanár úr, aki hosszú évek óta tanít az egyetemen — most ünnepelte hetvenedik születésnapját. Életútjáról faggatom.

— Egy Komárom megyei faluban születtem 1915-ben. Ott töltöttem gyermekkoromat, ott jártam elemi iskolába. Édesapámat korán elveszítettem. Árvaházba kerültem, majd innen Budapestre, a Mátyás király Reálgimnáziumba, ahol 1935-ben érettségiztem. Ezután beiratkoztam a Pázmány Péter Egyetemre. Tanulás közben dolgoztam, hiszen fenn kellett valahogy tartsam magam. Ennek ellenére, sohasem éreztem nehéznek gyermekkoromat. 1940-ben diplomáztam, matematika-ifizika szakos tanár lettem. A fővárosban kaptam állást, különböző iskolákban tanítottam.

— *Hogyan került kapcsolatba tanár úr a közgazdasági problémákkal?*

— Már elég korán érdeklődést mutattam irántuk. Be is iratkoztam a Közgazdaságtudományi Karra — ez akkor még a József Nándor Műszaki Egyetem egyik fakultása volt — csak két évet kellett elvégeznem, a többit elengedték. A háború után szereztem meg végül is az úgynevezett „közgazdasági matematikai" tanári diplomát.

— *Ki volt az a tanáregyéniség, aki leginkább hatott önre?*

— Különösen nagy hatással volt rám Heller Farkas, aki tanított az egyetemen. Az ő előadásai késztettek arra, hogy foglalkozzam a gazdasági élet matematikai problémáival. Az egyetemen találkoztam Fejér Lipóttal, Egervári Jenővel — ők a matematika tudományát művelték magas szinten —, Ortvay Rudolffal és Novobáczky Károllyal — ők a fizikában nyújtottak kiemelkedő teljesítményt.

— *Mi történt a háború után?*

— Fővárosi középiskolai tanárként dolgoztam, majd 1949-ben az akkori Gazdasági és Műszaki Akadémia matematika tanszékének a vezetője lettem. Ennek megszűnése után 1954-ben kerültem a Közgazdaságtudományi Egyetemre. Először mint egyetemi docens, majd mint egyetemi tanár. 1964-ben átvettem az akkor alakuló egyetemi számítástecnikai központ igazgatását; ezt 16 éven át — egészen nyugdíjba vonulásomig — csináltam. Így az egyetemi oktatásban csak mint félállású oktató vettem részt.

— *Milyen volt az egyetem matematikaoktatásának akkori színvonala?*

— Nagyon alacsony, de ennek nem a matematikusok voltak az okai. Az ötvenes évek elején a közgazdászok számára — ideológiai szempontból — nem tartották fontosnak a komolyabb matematikai módszerek bevonását a közgazdasági kutatásokba.

— *Mikor merült fel az igény a matematikaoktatás korszerűsítésére?*

— Az 1950-es évek derekán a történelmi körülmények megértek arra, hogy a matematika már ne a „segédmunkás" szerepét töltse be. Akkor merült fel az igény a korszerűsítésre. 1960-ban jött létre a tervmatematika szak, amely igen sikeresnek bizonyult. Ezen a szakon a matematikaoktatás jóval erősebb volt, mint a Műszaki Egyetem bármelyik karán. Erre a szakra külön vettük fel a hallgatókat, sajnos ezt néhány év múlva ebben a formájában megszüntették, és átalakult tervgazdasági szakká.

— *A felkészültséget illetően hogyan állunk jelenleg?*

— A jelenegi Matematikai Intézet jobban fel van készülve egy ilyen formájú oktatásra, mint amikor mi kezdtük. Az a véleményem, hogy ezt a lehetőséget sokkal jobban ki lehetne használni, és valamilyen formában visszaállítani a tervmatematika oktatási rendjét. Sokkal magasabb a jelenlegi felkészültség, minden lehetőség megvan arra, hogy a régi dicsőséget visszahozzuk a régi homályból. Számos olyan módszert a matematikusok adtak elő, ami időközben beépült a közgazdasági tárgyakba. A felszabadult energiákat fel lehetne használni, hogy fejlettebb matematikai eszközöket

kapjanak ezek a szakosok. Soha nem volt arról szó, hogy matematikusokat akarunk képezni, hanem olyan közgazdászokat, hogy ezekkel a finom eszközökkel jól tudjanak élni.

— *Nyugdíjba vonulása óta mivel foglalkozik a tanár úr?*

— Matematikaprogramozást adok elő a másod- és harmadéves egyetemi hallgatóknak. Vendégtanárként működöm az újvidéki egyetemen.

— *Mi a véleménye a diákok hozzáállásáról?*

— Úgy érezem, hogy a lelkesedés kezd kihalni belőlük. Bizonyos érdektelenséget tapasztalok az egyetemi hallgatók között, ennek egyik oka a fiatal értelmiség anyagi problémáinak megoldásában keresendő. Hosszú tapasztalatom alapján az a véleményem, hogy ez elsőrendű politikai kérdés is egyúttal.

— *Ápolja-e a tanár úr az évek hosszú folyamán szerzett barátságokat?*

— Elég szorosak a külföldi kapcsolataim, voltam vendégtanár Belgrádban, Berlinben, jártam a világ sok táján, előadást tartottam, részt vettem egy tíz hónapos tanulmányi úton az Egyesült Államokban. A kapcsolattartás intenzitása nagyrészt csökkent, és jórészt személyes kapcsolatokká redukálódott. Jórészt anyagi lehetőségeimben rejlik az oka.

— *Mivel tölti a szabad idejét?*

— Közismert a vonzódásom az irodalom iránt, főleg a klasszikus és egyéb irodalom érdekel. Horatiust néha eredetiben, latinul olvasom. Angolul és németül elfogadhatóan beszélek, franciául valamelyest. A zenét kedvelem, de nem tekintem magam zeneértőnek.

— *Család, gyerekek?*

— Négy gyermekem és nyolc unokám van. A legnagyobb fiam tervmatematika szakon végzett és a komputer szakmában dolgozik, gazdasági matematikai problémákkal foglalkozik. A második fiam komputermérnök, a leányom történelem—magyar szakos tanár, a Széchényi Könyvtárban dolgozik. A legkisebb fiam újságíró lett a Világgazdaságnál. Az unokák három és fél, tizenhárom éves kor közöttiek. A legnagyobb matematika szakra készül. Úgy látszik, az egész családot megfertőzte a matematika iránti érdeklődés...

Gurmai Zita

„KOPOGTAT" A SÉRTETT NEMZEDÉK

Mint arról korábban hírt adtunk, november 1-jétől pszichológiai tanácsadás működik egyetemünkön.

— *Mekkora érdeklődés mutatkozott az elmúlt hat hét során a tanácsadás iránt, s főleg kik kopogtattak be önhöz? — kérdeztük Hegedűs T. András pszichológust, a pedagógiai tanszék docensét.*

— Az első héten senki nem jött be, utána viszont egyre többen. Eddig körülbelül 25 hallgatóval több mint 40 beszélgetést folytattam, ez kb. háromszorosa az egy ember által elviselhetőnek. A tanácsadás hivatalos hossza 2 óra, de gyakorlatilag 2,5—4 órát szoktunk egy-egy délelőtt, délután beszélgetni. (persze nem egy hallgatóval). Várakozásomnak megfelelően főleg első- és másodévesek, elvétve harmadévesek jöttek — kb. négyszer annyi lány, mint fiú.

— *Mi történik azután, hogy valaki belép, és becsukja maga mögött az ajtót?*

— Kezet fogunk, bemutatkozom, hellyel kínálom, s megkérdezem, miben tudok segíteni. Erre általában hosszú válasz következik — néhányan el is mondják, hogy előtte napokig fogalmazták magukban, mit is fognak mondani. Olyanok is vannak, akiket én magam hívok. Figyelem a hallgatókat a büfében, a folyosón, az órákon. Ha észreveszem, hogy valaki hetek óta nyúzott, kialvatlan, pedig, se zéhák, se vizsgák nincsenek éppen, akkor odamegyek hozzá és felajánlom a segítségemet. Eddig még majdnem mindenki elfogadta ezt.

— *Melyek azok a fő problémacsoportok, amelyek gyakran visszatértek a beszélgetések során?*

— Arra számítottam, hogy ahány ember, annyiféle baj. Valójában néhány alapprobléma ismétlődik. A más városból, vagy faluból Budapestre kerülés (migráció) okozta feszültségek, illetve ezzel összefüggésben az elgyökértelenedés érzése. Gyakori a kisebbrendűségi érzés (vidékiek a fővárosiakkal szemben, szakközépben végzettek a volt gimnazistákkal szemben). Pokolian erős a vizsgadrukk, nemcsak a vizsgákkal, hanem a zéhákkal, beszámolókkal kapcsolatban is. A csoportfoglalkozások igen gyakran rossz légköre általában visszaveti a hallgatók teljesítményét, a tanárok közül jó, ha tízen vannak, akiket ez a kritika nem érint (a panaszkodók szerint). Erős a közösség iránti vágy, valódi közösségek azonban nincsenek. További probléma, hogy ezért a hallgatók önmagukat is hibáztatják. Nem tudják magukat elhelyezni a társadalmi hierarchiákban, nem tudják, gyerekek-e még, vagy már felnőttek. Nem látják át az egyetem rendszerét sem, s nem tudják azt *maguknak megfelelően* működtetni. Úgy tűnik, hogy talán az instruktorok sincsenek kellően felkészülve arra, hogy ezen segíteni tudjanak, s hasonló a helyzet a proszemináriumokkal is, amelyek nem az értelmiségi létbe, hanem az egyetemi követelményrendszerbe vezetik be a hallgatókat. A kollégiumi életformát kényszerként élik meg. Törökbálint messze van, s pont azok kerülnek oda, akiknek a legnagyobb szükségük lenne arra, hogy az egyetem közelében lakjanak. Utoljára hagytam a „gyöngyszemet": a

párkapcsolatok, a párválasztás nehézségeit. A gyerek-felnőtt dilemma tér itt vissza. A társadalom elvárja, hogy egy 18—19 éves embernek legyen barátja, barátnője, de a család és az egyetem szerint ez a tanulás rovására megy. Az eredmény az, hogy sokan magányosnak érzik magukat és nem is mernek partnert keresni. Meglepő viszont, hogy az ebben az életkorban „szokványos" pszichológiai problémák közül nem bukkan fel dekoncentráltság és hiányoznak a pályaválasztási dilemmák is. Nem jelenkeznek a túlvédettséggel szembeni önállósulási törekvések sem, pedig ez külföldön jellemző. Természetesen a hallgatók személyiségét nagyban befolyásolja a környezet. Nemrégiben láttam egy fotót, amin 20—25 diák ül egy szobában a szőnyegen, és Bruno Kreiskyvel beszélget. Ez a fajta partneri viszony nálunk sajnos elképzelhetetlen, sőt még az egyetemisták között sincs meg.

— *Milyennek látja ön ezt a korosztályt?*

— Sokat gondolkodtam rajta, hogyan is nevezhetném őket, akiknek szülei az első hátizsákos generáció tagjai, a krakkói gyors, a varsói dzsesszfesztivál, a prágai kalandozások nemzedéke. Gyermekeik, ezek a fiatalok a nagy fellendülés kezdetén, 1965 körül születtek, a LEGO, a kék útlevél, a teli húsbolt korosztálya lettek. *Ők a megsértett nemzedék.* Mi csaptuk be őket, amikor azt ígértük nekik, hogy övék az ország, és a határ a csillagos ég. A határ azonban nem fölfelé, hanem másutt van, valahol a bányató feneke táján. Én még kaptam állást (mert járt!), jutott lakás is, de tőlem nem fog se a tanítványom állást, se a gyerekem lakást kapni.

— *Milyen pszichológiai tanácsot adhat ön nekik ilyen életesélyek közepette?*

— Nincs generálrecept. Alapvető játékszabály, hogy dönteni senki helyett nem lehet, s olyan tanácsot adni is fölösleges, ami az illetőtől idegen. GYÓGYÍTÁS ITT NEM FOLYIK, arra azonban volt már példa, hogy gyógyító kollégához segítettem valakit. A minimális cél az elmondás-meghallgatás, az optimális cél a tanácsadás. Az esetek felében sikerült ez utóbbiig eljutnunk. Ami a tanácsadás jövőjét illeti — előfordulhat, hogy „kirúgnak az állásomból", s ezzel végeszakad. Sokan veszélyesnek tartják ugyanis az olyan akciókat, amelyek nem fegyelmezni, és nem nagyobb teljesítményre sarkallni akarják a hallgatókat, hanem „csak" támogatják, elfogadják őket olyanoknak, amilyenek. Az is bekövetkezhet, hogy „államosítják" a kezdeményezést, és elbürokratizálódik.

Az eredeti kérdésre visszatérve két tanácsom van, mindkettő „erkölcstelen". Az egyik a régi vadnyugati mentalitás, a pioneer életút: amikor két ember a hátát egymásnak veti, és egymás melegével veszik föl a harcot a közömbös, ellenséges környezettel. Kiszakítanak maguknak egy talpalatnyi világot és mikrokozmoszukat akár puskával is megvédik. A másik lehetőség a XIX. századi dél-afrikai búr telepesek példája: tíz-ötven család tört előre, vándorolt úgy, hogy minden áldott este szekérvárat építettek és puskás őrséggel vigyázták az éppen alvókat. Egy szekér, egy család, egy generáció a legkisebb egység, belőlük épül föl a tökéletes biztonságot nyújtó, százötven-kétszáz társból álló vándorcsapat. Archaikus példák erre pl. az avarok, szlávok földből készült gyűrűi.

Ezek a XXI. század életmódjai, életstratégiái, de megszerveződésüknek első nyomai már láthatók...

Molnár Gabriella
Zsubori Ervin

Mikrogazdaság – kutatás, oktatás

A mikrogazdasági kutatásokkal kapcsolatban több hírt is lehetett hallani az utóbbi időben:

— december 31-ével lezárul „A Szocialista Vállalat" Országos Távlati Tudományos Kutatási Főirány és megszűnik annak Koordinációs Titkársága,

— Csáki Csaba rektor a december 5-i oktatói értekezleten bejelentette, hogy január elsejével Vállalatgazdasági Kutatócsoport alakul egyetemünkön,

— Egyetemünk lesz a gazdája a „Gazdasági szervezetek, a gazdasági mikroszféra kutatása" elnevezésű 5 éves középtávú kutatási programnak, és ennek működtetésére, koordinálására létre hozzák a programirodát, amely az előbb említett kutatócsoportra települ.

A három hírben egy a közös, hogy mindhárom ugyanazt a csoportot érinti, amelyet mai elnevezéssel „A Szocialista Vállalat" koordinációs titkárságként ismernek. Máskülönben három, egymástól független és jól elkülöníthető dologról van szó. Nézzünk egy kicsit e hírek mögé!

„A Szocialista Vállalat" OTTKF tizenöt éven át volt a mikroszintű, vállalati kutatások bázisa. Tevékenységét majd 900 tanulmány fémjelzi, melynek többségét egyetemünk oktatói írták. E kutatási program több tanszékünk kutatásainak szerves részét képezte. December 31-én — mint az összes többi párhuzamosan futó hosszú távú program — lezárul a project is. Jelenleg az összegzés és lezárás fázisában tart. A tartalmi számvetés lényegében már a tavaszi konferencián elkezdődött, és mindmáig tart különböző kutatási beszámolójelentések elkészítésével. December 17-én sor került a koordinációs tanács utolsó ülére is, ezután már csak a lezárás technikai jellegű teendői maradnak.

Ugyanakkor 1986. január 1-jétől a közgazdaságtudományok területén négy új középtávú kutatási program indul be:

— A világgazdasági változások és a magyar gazdasági stratégia,

— A gazdaságpolitikai és gazdaságirányítás makrogazdasági összefüggései.

— A gazdasági fejlődés és gazdaságpolitika a főbb népgazdasági ágakban.

— A gazdasági szervezetek, a gazdasági mikroszféra kutatása.

Az utóbbi mikrogazdasági kutatásoknak az egyetem a gazdája, és Csáki Csaba a vezetője. A kutatások 4 alprogram keretében folynak majd, ezek vezetői egyetemünk oktatói:

1. A gazdasági mikroszervezetek és a társadalmi környezet (alprogramvezető: Herédi István, szociológia tanszék).

2. A mikroszervezetek és a gazdasági környezet (Sárközy Tamás, jogi tanszék).

3. Szervezeti struktúra, szervezeti magatartás (Márias Antal, ipari üzemszervezés tanszék).

4. A gazdasági mikroszervezetek belső működési mechanizmusai (Chikán Attila, vállalatgazdasági kutatócsoport).

A mikrogazdasági kutatások értelemszerűen építeni kívánnak arra a szellemi tőkére, amely „A Szocialista Vállalat" OTTKF keretében felhalmozódott, s a kutatói bázis is nagyrészt az ezen kutatásokban részt vett kutatók, illetve kutatóhelyek köréből toborzódik. Hangsúlyozni kell a „Mikrogazdasági kutatások" sem tematikájában, sem szervezeti felépítését tekintve, sem a kutatások bonyolítását és finanszírozását tekintve nem közvetlen folytatása „A Szocialisa Vállalat" projectnek. A koordinációs titkárság megfelelője a programiroda lesz, amely a vállalatgazdasági kutatócsoportra települ, annak más típusú tevékenységétől jól elkülöníthető módon.

A vállalatgazdasági kutatócsoport tevékenysége a csoport tagjai által végzett saját kutatásokból fog állni, amelyek részint becsatornázódnak a mikrogazdasági kutatás keretei közé is, részint pedig közvetlenül vagy közvetve a csoportnak a képzéskorszerűsítési folyamatba bekapcsolódó oktatási tevékenységét támasztják alá. Ezt a csoport személyi összetételének megerősödése jelentős mértékben alátámasztani látszik.

Ezekről az új feladatokról esett szó azon a két és fél napos munkamegbeszélésen, amelyet a megszűnő koordinációs titkárság munkatársai folytattak december 6—8. között. A tanácskozás egyik napjára ellátogatott Csáki Csaba rektor és Kovács Sándor, a képzéskorszerűsítési csúcsbizottság tagja, ekkor főleg a csoportnak a képzéskorszerűsítéshez, illetve a leendő oktatáshoz való kapcsolódásáról folyt a vita. A beszélgetés során az kristályosodott ki, hogy a csoportnak — irányultságánál fogva — mind mikroökonómiai elméleti téren, mind vállalat-gazdaságtani gyakorlatiasabb téren szerepe lehet az oktatásban, és ezen ismeretkörök kapcsán mind az első, mind a második oktatási szint felé orientálódik. Természetesen a koncepciók vázlatos — és még inkább a részletes — kidolgozása még ezután következik, ezekhez több témában is ígéretes részeredmények állnak rendelkezésre. A csoport január hónapban jelentkezik elképzeléseivel.

bgy.

Ipar kari TDK

Az ipar kari TDK keretein belül az ipari üzemszervezési tanszék által szervezett szekció ülésére december 12-én került sor. A szekcióba 9 dolgozatot neveztek. Végül is 8 dolgozat került felolvasásra, melyeknek szerzői: Dalkó Viktória IV. tervgazd., Fodor Lajos IV. ipar, Gyöngyösi Erika IV. ipar, Hegedűs István és Sorbán János IV. ipar, Hernádi Zsolt IV. ipar, Kardos Ágnes IV. ipar, Pesti Mária IV. ipar, Tóth Ildikó IV. ipar.

A szekció eredménye:

I. Hegedűs István — Sorbán János: „A vgmk helye, szerepe a vállalati gazdálkodásban"

II. Kardos Ágnes: „A vállalati gazdasági munkaközösségek alakulása és működése az Április 4. Energetikai Gépgyár leányvállalatánál"

II. Fodor Lajos: „Önálló elszámolási egységek és belső vállalkozások szervezése a KOMEP-nél"

III. Tóth Ildikó: „Pályaválasztási és munkahelyválasztási motívumok a középfokú szakképzésben"

III. Hernádi Zsolt: „Esettanulmány egy faipari vállalatnál működő vgmk-ról".

Előre nézz, babám!

Fotó: Nagy Gábor

Állapotaink romlása új mechanizmusokat követel

Egyetemi ifjúsági parlament

(Folytatás az 1. oldalról)

differenciált képzést javasolt, amely az előképzettség egyre növekvő különbségein alapul. Javasolta, hogy az alapszintű számítástechnikai ismeretek oktatásába vonják be a demonstrátorokat, hiszen a tanszék egyes szakemberei ezt nyűgnek tekinthetik. *Bodor Lajos* ezt több más tárgyra nézve is javasolta.

A nyelvi képzés terén *Deák Éva* felvetette a nyelvválasztás ismétlődő nehézségeit. Az angol nyelvet nem vehették fel idén például sem a kezdők, sem azok, akiknek már középfokú nyelvvizsgájuk volt belőle. Pedig a nyolcórás nyelvi képzés bevezetése mellett az is érv volt, hogy akár kezdő szintről és akár felsőfokig is elsajátítható legyen a nyelv. *Kollarik Amália* dékán erre reagálva elmondta, hogy egy év múlva enyhül az angol és részben a német nyelvre nehezedő nyomás, mert végeznek azok, akik az új rendszerrel párhuzamosan még a régi szisztéma szerint tanulnak nyelvet. Elmondta, hogy az utóbbi öt évben az orosz tanszékről távozott kollégák státusait rendre az angol tanszékre csoportosítják, új státust azonban az egyetem nem kap. Felhívta ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a vállalatoknál egyre inkább nem az angol, hanem a német és az orosz nyelvtudásban lesz hiány. *Molnár Márta* a TEK nevében vetette fel, hogy az egyetemi kapacitások hiányában a Társadalomelméleti Kollégiumban folyó nyelvi kurzusokra az idén is biztosítsanak anyagi támogatást.

Szabó Ildikó, a tanárszak KISZ-vezetőségének véleményét tolmácsolta, kérte, hogy a közgazdásztanár-képzés helyét, szerepét súlyának megfelelően vizsgálják meg az egyetemfejlesztési koncepcióban, mert ez eddig nem történt meg. *Szalai Zoltán* és *Sebestyén Árpád* a TEK véleményét tolmácsolta, mely szerint a modulrendszerben nem látják biztosítottnak az általuk korábban kezdeményezett elméleti szak, illetve az elméleti képzés kialakítását. Kérték, hogy ennek kidolgozásáról ne feledkezzenek meg, és ebben támaszkodjanak a TEK-re.

Nagy Zsolt a Kinizsi utcai kollégiumból való előkészítés nélküli kiköltöztetésekről, az amerikai diákok fogadásának problémáiról szólt, és javasolta, hogy cserébe ne csak oktatók, hanem magyar diákok is utazhassanak Amerikába. *Gál Géza, Szakács Tibor,* majd *Fent Gyula* DB-titkárok

a kollégiumokban uralkodó tarthatatlan helyzetet

ecsetelték. Nem végzik el az elengedhetetlenül szükséges beszerzéseket, sőt javításokat, a Makarenkóban hosszú hónapok óta nem működnek a telefonok, Törökbálinton helyiség, illetve íróasztal híján egyszerűen nincs hol tanulni, és alkalmanként külön-külön kell bérelni 2000 forintért a közművelődési helyiséget, az idén január elsejétől megígért orvos még azóta sem rendel a Rádayban stb. A kollégiumok és a kollégiumi tanács jelzései a gazdasági igazgatóság felé sorozatosan visszhang nélkül maradnak. Javasolták továbbá, hogy a menzajeggyel a büfében is lehessen fizetni.

Bodor Lajos a határozatok végrehajtásának garanciáit hiányolta. *B. Kiss Tamás* úgy vélekedett, hogy a régóta húzódó kollégiumi problémák megoldására is jó mechanizmus a kollégiumi önkormányzat bővülése, a kollégiumokat érintő gazdálkodás, üzemeltetés kérdéseinek decentralizálása a kollégiumokra.

Komlósi Jenő gazdasági főigazgató válaszában elmondta, hogy megítélése szerint a kollégisták nem tekintik magukénak a kollégiumokat, nem vigyáznak rájuk. Elmondta, hogy a Rádayban azért nincs még mindig orvos, mert hetedik hete nem készül el számára a pecsét. Felhívta a figyelmet arra, hogy az egyetem gazdasági vezetése az ország mai gazdasági helyzetében gondokkal küszködik, és a decentralizálás a hiányok decentralizását is jelentené. Kérte, hogy a kollégisták továbbra is jelezzék a gazdasági igazgatóság felé problémáikat.

Ezután *Csáki Csaba* röviden összefoglalta az elhangzottakat, és fő vonalaiban egyetértett a felvetésekkel. *Sugár András* levezető elnök szavazásra tette fel a beszámolót, illetve a felvetett javaslatok és a rektori válaszok szellemében kibővített intézkedési tervet. Némi tanácstalanság után

a többség tartózkodott a megszavazásától.

Ezután külön tette fel szavazásra a beszámolót és külön az intézkedési terv bővítését. A beszámolót a parlament néhány ellenszavazattal és nem sokkal több tartózkodással elfogadta, az intézkedési terv esetében azonban a többség ismét tartózkodott a szavazástól. Szünet következett izgatott vitákkal, majd a diákok kérésére a rektor egyesével végigvette a javaslatokat és gyakorlatilag — néhányat kissé módosított formában — valamennyit el tudta fogadni az intézkedési terv részeként. Így végül a módosított intézkedési tervet a parlament is egyhangúan el tudta fogadni.

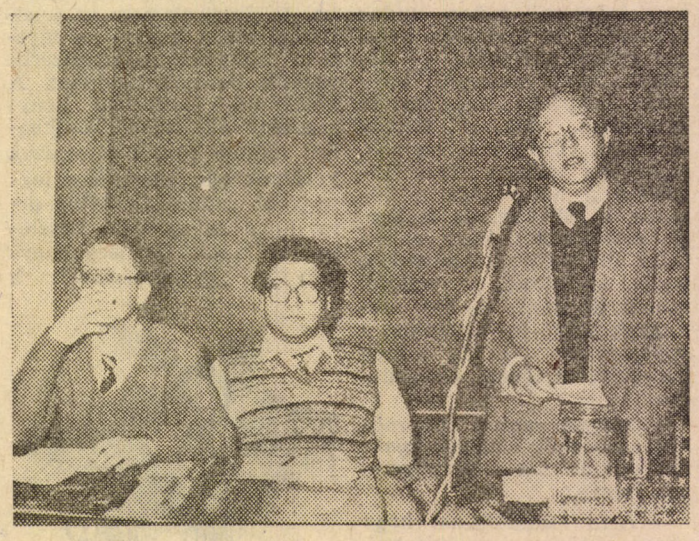

Fotó: Nagy Gábor

Második napirendi pontként a minisztérium által vitára bocsátott jogszabálytervezeteket véleményezte a parlament. A feszült légkörű vita elsősorban a tanulmányi és vizsgaszabályzat, valamint a tandíjrendszer új tervezetére összpontosított. A számos hozzászóló, jórészt a KISZ-bizottság előzetes állásfoglalásának szellemében nyilatkozott. Nem tartotta aktuálisnak a tanulmányi és vizsgaszabályzat szigorítását, merevítését, az adminisztratív követelmények fokozását, amikor az egyetemfejlesztési terv éppen a rugalmasságon, a valódi teljesítményre ösztönzésen alapul. Hasonlóan nem tartotta a szociális helyzet romlásának, az ösztöndíjak és szociális támogatások csökkenő reálértékének időszakában politikailag aktuálisnak a felsőoktatásban fizetett díjak átfogó emelését.

A feszült hangulatú, izgatott légkörű ifjúsági parlament ötórás vita után a jogszabálytervezeteket véleményező felsőoktatási fórum küldötteinek megválasztásával ért véget. A februárra, Győrbe tervezett többnapos fórumra *Forrai István*t, *Horváth Gyulát, Lenger Csabát és Sugár András*t választotta a parlament képviselőinek.

B.

„Nem szeretnénk elszakadni az évfolyamunktól"

Idén is, mint minden évben megválasztották az elsősök évfolyamvezetőségüket. A választás az eddigiekhez képest annyiban módosult, hogy most először az öttagú vezetőséget szavazták meg több, mint 20 jelölt közül, majd ezután az öt ember közül adták voksukat a titkárnak. Eddig először a titkárt, majd a többi vezetőségi tagot választották meg. Az idei szavazás eredménye alapján *egy évig az első évfolyam titkára Foltányi Árpád, tanulmányi felelőse Bóna Magdolna, DJB-felelőse Kiss Gábor, a vezetőség további két tagja Horváth Béla és Bódis Lajos.*

Foltányi Árpádot azzal a céllal kerestem meg, hogy egy kicsit róla is, az ÉV terveiről is beszélgessünk.

— Győrött tanultam a Révay Gimnáziumban. Szeretem a matekot, törik, és a tanárnőm javasolta, hogy a Közgázra jöjjek.

— *Voltak-e funkcióid a gimnáziumban?*

— Igen, KISZ-titkár, szervezőtitkár, az iskolai érdekvédelmi bizottság tagja voltam, továbbá négy évig ifivezetősködtem egy falusi iskolában, ahol én is tanultam.

— *Készültél-e tudatosan az egyetemre?*

— Tulajdonképpen igen. Részt vettem a Marxista Diák Akadémián, amely az 1945 utáni történelem, politika mélyebb átvételével foglalkozik. Negyedikben az országos találkozóra pályázatot is hirdettek, amelyen kettesben második díjat szereztünk. Egy pártalapszervezet 1957—59. közötti történetét dolgoztuk fel.

— *Ilyen sokrétű munka után hogy boldogultál a katonaság bezártságában?*

— Néhányan szerettünk volna előadókat meghívni, tanköröket szervezni, de többek közt időhiány miatt nem jött össze. Igény lett volna rá . . .

— *Tudtál-e tanulni ott?*

— Keveset, inkább olvastam. Petőfi, József Attila, Juhász Gyula verseit szeretem leginkább. Az újságok közül a Valóság, Mozgó Világ, HVG, Magyar Nemzet tartozik a kedvenceim közé.

— *Mennyiben érzed másnak az egyetemet eddigi tanulmányaid színtereinél?*

— Teljesen más a közösségi élet, szabadabbak vagyunk, azonban be kell osztani az időt, hogy ne fecséreljük el. Több, más, jobb lehetőségek vannak, első lépcső ezek felismerése, azután a kihasználásuk. A programok is jók, főleg a Közép-Európa Klub és a Homály Klub műsorai érdekelnek, de hiányolom az olyan programokat, amelyek keretében beszélgetésre is van lehetőség.

— *Milyen terved vannak az ÉV-nek?*

— Legfontosabb feladatunknak azt tekintjük, hogy egy év alatt minél jobban megismerje egymást ez a mintegy 450 ember, szeretnénk minél többüket bevonni az egyetemi közéletbe. Nem szeretnénk elszakadni az évfolyamunktól, az alulról jövő kezdeményezések megvalósítása is céljaink közé tartozik. Természetesen öt ember kevés mindehhez, ezért 30-40 tagú magot szeretnénk kialakítani magunk körül. ez a többi elsős tájékoztatását, mozgatását is megkönnyítené, a csoportokkal való kapcsolattartás egyik eszköze lenne. Szeretnénk létrehozni egy elsős klubot, ahol filmvetítés, teaház, disco és bármi, amit igényelnek, megvalósítható lenne, akár előadókat is hívnánk. A klub célja elsősorban a találkozási, beszélgetési lehetőség szervezett formájának megteremtése lenne. Szeretnénk elősegíteni mi is, hogy aktív politizálás alakuljon ki egyetemünkön.

— *Mint ÉV-titkár több testület tagja lettél. Szerinted van-e ennek jelentősége?*

— Mindenképpen. Ezeket a fórumokat szeretnénk kihasználni munkánk során, hiszen ezek azok a helyek, ahol a problémákat szerintem fel kell vetni, illetve segítséget kérni megoldásukhoz.

— *Milyen problémákat szeretnél felvetni?*

— Az oktatói véleményezés, az oktatáskorszerűsítés, a szakválasztás csak egy része a problémacentrumoknak. Ahhoz, hogy elhitessük a többiekkel, lehet véleményük, beleszólhatnak a dolgokba, nekünk kell elöljárunk ebben. Szeretnénk egyetemistának érezni magunkat.

— *Terveitek megvalósításához sok sikert, segítő embereket kívánok és köszönöm a beszélgetést.*

Rimóczi Károly

Szomszédolás

Beszélgetés Szarvas Lászlóval csehszlovákiai tapasztalatairól

— *Ha jól belegondolok, nem nagyon tudok többet Csehszlovákiáról, mint amit turistaként megfigyelhettem, tanulmányaim során vagy éppen Hrabal könyveiben olvashattam. Pedig a közös történelem és jelenünk sok hasonlósága is megismerésre késztet.*

— Igen, mi is ezért utaztunk háromtagú pártmunkásküldöttséggel Csehszlovákiába. Célunk az volt, hogy megismerjük szomszédaink felsőoktatási rendszerét. November 18-a és 22-e között Prágában, Pozsonyban és Brnóban jártunk, ahol az országos, helyi és intézményi pártszervezetek vezetőitől, állami funkcionáriusaitól kaptunk széles körű tájékoztatást.

— *Ebben a három-négy napban igen zsúfolt programjuk lehetett. Arra kérem, vázolja fel a csehszlovák felsőoktatási rendszerről kialakult benyomásait. Talán kezdjük az intézmények felsőszintű irányításával!*

— Tapasztalataink szerint Csehszlovákiában jobban érvényesül a centrális vezetési elv, mint nálunk. A felsőoktatás közvetlenül az Oktatási Minisztérium irányítása alatt áll. Az egyetemi pártszervezetek a kerületi pártbizottságok hatáskörébe tartoznak, a helyi szervek elsősorban a tudományos munka irányítását, összefogását látják csak el.

— *Az ifjúsági mozgalom mennyiben hasonlít a KISZ-hez?*

— Egyezik abban, hogy az egyetlen, mindent átfogó szervezett politikai ifjúsági szövetség. Munkamódszerük ahhoz hasonlítható talán a legjobban, ahogy mi a hetvenes évek végén dolgoztunk.

Tekintve, hogy egyetemünkön az oktatás korszerűsítése irányában komoly erőfeszítésekre kerül sor, hogy keressük a hatékonyabb és rugalmasabb képzés új kereteit, talán nem érdektelen, amit a csehszlovák felsőoktatásból át lehet venni. Fontos tudni például, hogyan működik ott az oktatás szervezete.

Iskolarendszerükben fontos újításokra került sor 1976-tól kezdve. Akkor emelték ugyanis fel a tankötelezettséget 10 évre. Az első nyolc év megfelel a mi általános iskolánknak, ahonnan további két évre kötelező valamilyen felsőfokú intézménybe — 4 éves gimnáziumba vagy szakközépiskolába 2-3 éves szakmunkásképzőbe — iratkozni. Én ezt az oktatási rendszert nagy vívmánynak tartom. Fontos még elmondani, hogy Csehszlovákiában nem ismerik a főiskolai és egyetemi szint különbségét. Náluk a főiskola adott szakmai képzésre utal, míg az egyetem sokkal összetettebb — több, lényegesen különböző kart átfogó — intézményt takar. A felsőoktatási intézmények kevesebb testülettel végzik munkájukat. A nálunk szokásos egyetemi vagy kari tanácsi szint nem létezik, az egyszemélyi vezetés elve az uralkodó. A szakmai tanácsoknak azonban nagy a szerepe, ezek elsősorban a rektori döntések előkészítését szolgálják. Az ifjúsági szervezet titkára hivatalból képviseli a hallgatókat.

— *Gondolom, egy egyetemre bejutni ott is komoly erőpróba. Milyen a felvételi rendszerük?*

— Alapelveiben a mienkhez hasonlít. A felvettek között talán valamivel nagyobb munkás- és parasztszármazású fiatalok aránya biztosítja a társadalmi mobilitás fenntartását. Itt mondanám el, hogy Csehszlovákiában nem készítenek pontrendszert a felvételi vizsga eredményeiről, hanem egy felvételi bizottság dönt; az eredmények vagy a sorrendiség teljesen titkosak.

— *Ez nem a szubjektivitásnak kedvez?*

— Csehszlovák kollégáink nem tagadták, hogy negatív hatásai is vannak e rendszernek. Mindamellett kihangsúlyozták előnyét is: a testületi döntés kiküszöböli a középiskolák közötti különbségekből fakadó felkészültségbeli különbséget, jobban érvényre juttatja a társadalmi preferenciákat. A Brnói Műszaki Főiskolán nagyon figyelemre méltó kísérleti rendszert próbálnak ki, erről is kaptunk tájékoztatást. Itt a jelentkezők 60-65%-át az intézmény által kidolgozott paraméterek, a családi és szociális állapot szerint felvételi nélkül veszik fel, pusztán a megfelelő középiskolai eredmények alapján. S mindezt nem csupán azért, mert műszaki jellegű intézménybe ott sincs túljelentkezés. Ez a módszer lehetőséget ad az egyetemi idő alatti szűrésre is.

— *Bejutva az egyetemre a képzés színvonala a döntő. Milyen az arány a szakmai és az ideológiai tárgyak között?*

— Számszerűen most nem vázolnám, de említésre méltó, hogy csehszlovák elvtársaink elmondták: a diákság körében körülbelül hasonló világnézeti-ideológiai kérdések merülnek fel, mint nálunk. Ezek megválaszolását célozza, hogy igen nagy a világnézeti nevelés súlya, noha első helyen a tanítás tudományos megalapozottsága, az oktatás és a gyakorlat összefonódása áll. A gazdaság és a tudomány kapcsolata hatja át egyébként az egész oktatást. A központi elvek azt hangsúlyozzák, hogy az új tudományos eredmények minél jobban épüljenek az oktatásba, hogy hatékonyabban és eredményesebben szolgálja a népgazdasági preferenciákat. Ez gyakorlatilag a számítástechnika és a mikroelektronika alkalmazását jelenti. Az egyetemek kutatómunkájának zömét is elsősorban állami megrendelés teszi ki, ami koncentrált finanszírozási formát jelent, s úgy tűnik: amit megrendelnek, ahhoz biztosítják is az anyagi és pénzügyi feltételeket. Utazásunk valamennyi állomásán szembetűnő volt az ellátottság, a felszereltség, az anyagi-infrastrukturális feltételek magas színvonala, a tanári fizetések és a kollégiumi férőhelyek miénknél jóval nagyobb aránya.

A kollégiumi díjak 30 éve nem emelkedtek. A hallgatói jövedelmek reálértéke alapján szociális körülményeik mindenképpen jobbak. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a kollégiumi férőhelyek okozta feszültség abban a Prágában a legnagyobb, ahol az 50 km-en túl lakó valamennyi hallgatónak, az összes jogosultnak pedig 90%-ban ki tudják elégíteni igényét, méghozzá jó színvonalú kollégiumokban!

— *A Szlovákiában élő magyarok életét szívünkön viseljük. Csak megfelelően képzett, szakmájában jártas, környezet és anyanyelvét egyaránt jól beszélő nemzetiségiek erősíthetik a kapcsolatot a két ország között.*

— Szlovákiai utunk során — az MSZMP álláspontjának megfelelően — szóltunk a magyarajkú kisebbség hídszerepéről. Ez ugyan a mi álláspontunk, de ezzel kapcsolatban nem egy szlovák vezető kifejtette, hogy nem tartja elégségesnek a magyarság jelenlegi részvételi arányát a felsőoktatási intézményekben (a hallgatók mintegy 5-6%-a magyar, míg a lakosságon belül ez az arány 11 százalék). Ennek a viszonylag alacsony aránynak igen sok és összetett oka van. A magyarok nagyrésze falusi településeken él, ahonnan egyébként is kevesebben kerülnek a padok közé. A nálunk is ismert iskolai körzetesítés is többféle hatást gyakorolt a lehetőségekre, nem beszélve arról, hogy egyes tanintézetekbe — így a közgazdaság-tudományi egyetemre is — az orosz nyelv is felvételi tárgy, amiben eleve előnye van annak, aki a szláv nyelvcsalád valamenyikét anyanyelveként beszéli. A szlovák pártvezető funkcionáriusai között van, aki legalábbis a lakossággal arányos felvétel mellett száll síkra.

— *Pár nap nem túl sok a megismerésre. Elérte célját a delegáció?*

— Azért mentünk, hogy egybevessük tapasztalatainkat, ebből levonva a tanulságokat jobban ki tudjuk aknázni a felsőoktatásban rejlő lehetőségeket. Nyitottnak kell lennünk valamennyi új forma iránt. Ehhez meg kell vizsgálni minél több intézmény tapasztalatait, figyelembe kell venni a nyugat-európai és észak-amerikai gyakorlat hasznosítható elemeit is. Nem hiszek abban, hogy ezek közül egy az egyben akármit is át lehetne venni, de az ilyen és ehhez hasonló tapasztalatokból lehet építkezni . . .

— *Köszönöm a beszélgetést.*

Merényi Miklós

HAZÁNK NÉPESEDÉSI HELYZETE

A „Szegedi Egyetem" 1985. december 9-i számában „Hazánk népesedési helyzete" címmel érdekes cikk jelent meg dr. Kováts Zoltán, főiskolai docens tollából. Az egész oldalas írás véleményünk szerint aktuális és fontos problémákról beszél, ezért az alábbiakban (erősen lerövidítve) mi is közöljük:

Amióta az egész országról vannak népmozgalmi adataink (1876), azt tapasztaljuk, hogy a születési arányok fokozatosan csökkennek. (...) A születések csökkenésének és a halandósági viszonyok romlásának következménye, hogy 1981-től megkezdődött népünk fogyása(...) A születések csökkenésének folyamatát már a Ferenc József-i időkben próbálták befolyásolni(...) A Horthy-korszakban is sokat foglalkoztak szavakban e „hazafias" kérdéssel(...) A szocialista társadalmi rendszer mérhetetlenül többet tett a családokért. 1966-ban — a korábbihoz képest — jelentős családipótlék-emlésre került sor, majd 1967-ben bevezették a gyermekgondozási segélyt(...) E kedvező népességpolitikai intézkedés hatására a termékenység csökkenésének folyamata megállt(...) Már 1969-re csökkent a gyermekgondozási segély hatása, és a következő években egyre kevesebb gyermek született. Az volt a különösen aggasztó, hogy az 1970-es évek elejétől növekedni kezdett a termékenységi időszakba lépő korosztályok száma (Ratkó-korszak hatása), s ugyanakkor a születések száma nem emelkedett(...) Szükségszerű volt egy újabb intézkedési sor beiktatása. Az 1973-ban hozott rendelkezések (családosok lakásvásárlásának támogatása, családi pótlékok emelése, a terhesség megszakításának feltételekhez való kötése) és a pár hónapig tartó felvilágosító munka eredményeként 1973 decemberétől emelkedni kezdett a születések száma 1975 júliusáig. Mindössze 20 hónapig tartott a „hullámhegy" felemelkedő ága. Ezt értékelte aztán a tömegtájékoztatás „demográfiai robbanásnak", s ez a tévedés hallatlan károkat okozott.(...)

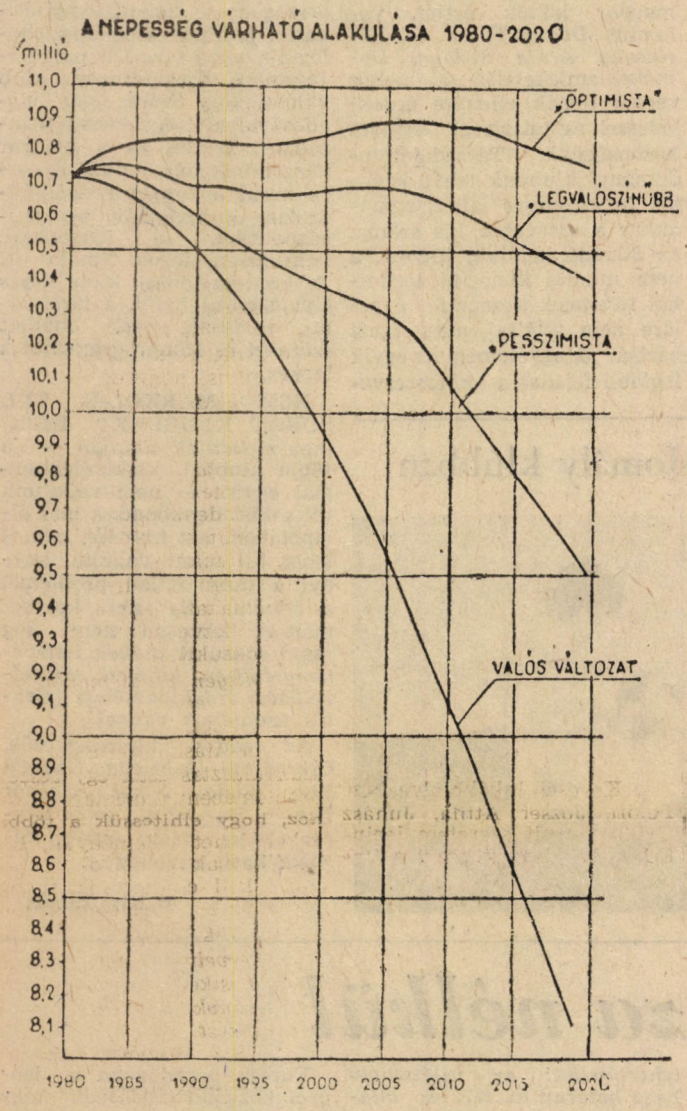

AZ ELMARADT INTÉZKEDÉSEKRŐL

A születéscsökkenés folyamatának ismeretében egyes szakemberek előtt már régen nyilvánvaló volt, hogy erőteljes, komplex intézkedésekkel kell megakadályozni azt, hogy eljusson az ország a népességfogyás állapotáig. Már az 1960-as évek közepén a „Munkaerő- és Életszínvonal Távlati Tervezési Bizottság"-ban(...) kimunkálták a 15 éves távlati fejlesztési tervet(...) Világosan látják és láttatják a problémákat. „Jelentősen növelni kell a társadalom hozzájárulását a munkára nem képes népesség eltartásához." (...) Azóta mi történt? Ma már a családi pótlék — átlagosan — 20%-át sem fedezi a gyermekek felnevelési költségének.(...)

Elmarad (...) az 1985-ig beígért négyszeres családi pótlék emelése, ugyanakkor bekövetkezett egy olyan áremelkedés, amely a családokat jobban sújtotta, mint az egyedülállókat vagy a gyermektelen házaspárokat. Ehhez kapcsolódik még az is, hogy a lakásépítési program lelassult, főként az állami támogatással épülő lakások száma egyre kevesebb. A következmény az, hogy a születések csökkenésének folyamata felgyorsult az elmúlt években.

A TÉVES TÁJÉKOZTATÁS

(...) 1985-től követem a Központi Statisztikai Hivatal és a mellette szervezett Népességkutató Intézet előrebecsléseit. (...) 1980-ig 10 ilyen „egymásra épült" prognózist volt alkalmam tanulmányozni. Mindegyiknek van egy közös vonása: a több variációs előrebecslések közül a legrosszabb változat sem teljesült.

A legutolsó prognózis, amit elemezhetünk, az 1980-as. Azóta a Központi Statisztikai Hivatal „titkosította" ezeket. Ha valahol káros, a közösség számára káros, hogy valamit titkosítanak, az a tudomány. A párt és a kormány is kiszolgáltatja magát egy szűk csoport elemzésének, esetleges tévedésének. Nézzük a legutolsó prognózis néhány tételét. (...) A következő grafikonunkon láthatjuk az előrebecslés három változatát. A legvalószínűbbet „optimista", a középső változatot „legvalószínűbb", a legrosszabb változatot „pesszimista" elnevezéssel illettem. (...)

Ma, 1984 végén a meglévő adatok birtokában, a tendenciák ismeretében, trendszámításunk alapján azt mondhatjuk, hogy a mostani hullámvölgyben, amely legalább 1996-ig tart, 400-450 ezer főnyi fogyás várható. (Az 1981—1985 közötti 4 esztendőben majd 60 ezer a fogyás!) 2000-ben elkezdődik az ötödik hullámvölgy, amelyben — számításaink szerint — több mint 2 milliós fogyás következhet be. A pontosabb számot az határozza meg, hogy a mostani hullámvölgyben mennyi gyermek születik, hogy most mennyire tudjuk befolyásolni az eddig romló demográfiai tudatot.

Demográfiai helyzetünk következményeiről a Központi Statisztikai Hivatal illetékesei, a tudomány hivatalos illetékesei eddig nem tájékoztatták a közvéleményt. De átérezve a nemzeti ügy iránti tudományos felelősségemet, ilyen hézagos tájékoztatások után nekem ezt kellett tennem. (...)

KÖVETKEZTETÉSEK

Két tényt nem mérlegelünk eléggé. Egyik az, hogy a születések csökkenésének folyamata mily következetes, s az eddigi intézkedésekkel mennyire kis mértékben tudtuk csak befolyásolni; a másik az, hogy ma mindenki rendelkezik a fogamzásgátlás kulturált, veszély- és fájdalommentes eszközével. (...)

A történelmi tapasztalatok és a hazai elemzések alapján a népesség elfogyását minden kényszert mellőzve, a gyermeket, gyermekeket nevelő családok és egyedülállók anyagi körülményei javításával kerülhetjük el. Ehhez a nemzeti jövedelem új elosztási rendje szükséges. A szocialista államrend rendelkezik a központi irányításnak azzal az eszközrendszerével, amely ezt meg tudja valósítani. (...) A történeti megalapozottságú demográfiai elemzések alapján nyilvánvaló, hogy a párt és a kormány által nemzeti ügynek nyilvánított kérdésekben nemcsak szavakban, hanem tettekben is fordulatot kell hozni — jövőnk érdekében.

Áttörés előtt az empirikus vezetőkutatás

1985. november 14-én és 15-én, egyetemünk szociológia tanszékének szervezésében, „A gazdasági vezetés szociológiai problémái a tervgazdaságban" címmel műhelybeszélgetést tartottak a Rajk László Szakkollégiumban. A mintegy 15 intézmény több, mint 30 képviselője között nemcsak tudományos kutatók, hanem gyakorlati szakemberek is voltak.

— Mely tényezők indokolták a konferencia megszervezését? — kérdeztem Lengyel Györgyöt, a szociológia tanszék munkatársát, a konferencia szervezőjét.

— Azon túl, hogy a téma belevág a tanszék egyik fontos kutatási irányába, a gazdasági élet szereplőinek szociológiájába, a gazdasági vezetők empirikus, kvantitatív módszerekkel való vizsgálata a hazai szociológiában napjainkra vált olyan széles körűvé (jelenleg 7—8 kutatás is foglalkozik ezzel), hogy érdemes legyen felmérni, hol is tartunk ezen a területen. Nem elszigetelt jelenségről van szó, hasonló vizsgálatok Lengyelországban, Csehszlovákiában és Bulgáriában is folynak, de előbb a hazai képet szerettük volna áttekinteni.

Az új vezetőkiválasztási módszerek és a gazdasági körülmények szükségessé teszik e terület empirikus szociológiai kutatását. Korábban az ilyen jellegű vizsgálatok interjús, esettanulmányos jellegűek voltak. Ez a tradíció progresszív szerepet játszott szociológiai életünkben, de kényszerűen hiányzott mögüle az összehasonlító statisztikai, alapozó elemzés. Most úgy tűnik, lehetőség van e két metódus összekapcsolására.

— A vita részletes ismertetésére nincs lehetőségünk, ehelyett próbáljuk vázlatosan áttekinteni az elhangzott referátumokat.

— Az első négy előadás a vezetővé válás, vezetőkiválasztás történeti vonatkozásait ismertette. *Kovács M. Mária* a II. világháború utáni helyzetet elemezve megállapította, hogy míg Lengyelországban és Csehszlovákiában az értelmiség vesztesége igen magas volt, addig Magyarországon a háborúban elpusztultak, majd a háború után kivándoroltak hiányát a határon túli magyar területekről érkezők pótolták, olyannyira, hogy migrációs nyereség keletkezett. Így a másik két országban az új káderek kiemelésének demográfiai, kompenzatív funkciója is volt, ám erről nálunk nem beszélhetünk.

Örkény Antal a magyarországi új káderapparátust vizsgálta, megállapítva, hogy nem a társadalom szerves fejlődése hozta magával a nagy mobilitási hullámot, hanem külső politikai döntéssorozat. Felülről szabályozott és kontrollált folyamatról van szó, ahol a kontingensek, a kiválasztás irányai, módjai, üteme előre megszabottak. Az ilyen irányított mobilitás két alapvető útja az azonnali kiemelés vezető posztra, és a gyorsított képzésen keresztüli kiemelés (előbbi 1948—53 között, utóbbi inkább 1953 után volt jellemző). Bizonyos képzési formákban (pl. Vörös Akadémia) való részvétel egyenesen politikai garanciát jelentett a vezetői posztokhoz jutásnál.

— A te előadásod foglalkozott az 1945 utáni vezetőkiválasztási elvekkel is.

— Míg 1945 előtt a származás és a képzettség döntőnek bizonyult a kiválasztásnál, 1945 után elsődlegessé a politikai megbízhatóság vált, a származás egészen más tartalmat nyert, s a képzettség háttérbe szorult. 1956 után a lojalitás és kompetencia kettőséből rövid távon a lojalitás nőtt meg jelentősen, majd 1957-től — új, formális kritériumként — a szakmákban eltöltött idő került be a kiválasztást meghatározó elvek közé. A káder-mozgások gyorsak voltak, s a szakmai körülmények felé való elmozdulás csak igen lassan és következetlenül valósult meg.

— Székely Judit napjainkig terjedően vizsgálta a gazdasági vezetők képzettségét.

— Előadásából egyebek között kiderült, hogy míg 1960-ban a felsőfokú végzettségűek aránya 20%, 1980-ban már 72% volt. A kiemelési elvek közül fokozatos hangsúlyeltolódás figyelhető meg a szakismeret javára, bár a politikai megbízhatóság primátusa megmaradt. *Székely Judit* szerint a vállalati jövedelmezőség és a vezetői jövedelmek között igen alacsony a kapcsolat, s a mozgóbérek nemhogy differenciálnának, hanem még az alapbérekben meglévő különbségeket is csökkentik.

Igen jó kezdeményezés *Bőday Pálé*, aki viszonylag kis mintákon nemzetközi összehasonlító karriervizsgálatot folytatott le lengyel, cseh és bolgár kollégákkal kooperálva. Ennek számtalan buktatója lehet, mégis első lépésként e területen nagyon biztató kísérletnek számít.

A vizsgálódások egy másik dimenzióját vetette fel *Papp Erika*, aki az Állami Biztosítós tapasztalatai alapján a vezetőket két csoportba osztotta, megkülönböztetve a kívülről jött vezetőket, és a „saját nevelésűeket". Megállapításai szerint a területi apparátus és a központ kiválasztási mechanizmusai e szempontból jellegzetesen eltérnek.

Czakó Ágnes Sík Endrével közös kutatásában elsőként kísérelte meg módszeresen elemezni a vezetők informális kapcsolatait, termelőszövetkezeti és állami gazdasági mintákon vizsgálódva. Előadásából kiderült, hogy az informális kapcsolatok a vizsgált szférában széles körben elterjedtek, azaz minden beosztásban és minden szervezetnél megfigyelhetők, irányultságuk a beosztáshoz, napi munkához kötődik, s hatékonyságuk a formális kapcsolatok halmozódásától is függ.

Boda Dorottya az Ipari Minisztérium és a vállalatok által kiírt pályázatok sorsát kísérte figyelemmel. A kiválasztásnak sok esetben nem az volt az alapja, hogy a pályázó rendelkezett-e vállalati stratégiai elképzelésekkel, inkább a helyismeret és a formalizálható kritériumok kaptak nagyobb súlyt. A pályázati rendszer bővíti ugyan a jelöltek körét, de nem azokét, akiket az illetékesek komolyan mérlegelnének az elbíráláskor.

Hegedűs B. András és Kozák Gyula előadásukban az esettanulmányos hagyományt követve, mintegy 150 interjúra támaszkodva fejtettek ki egy magatartás-tipológiát, amelyen a reformmal kapcsolatos mentalitást próbálták elemezni. Számomra különösen az a két gondolatuk volt fontos, amely a gazdasági érdemektől részint függetlenedő, aufklérista attitűdöt elemezte (rámutatva, hogy nem lehet a reformpártiságot tisztán az érdekekből levezetni), illetve amely az elemzés során igyekezett különbséget tenni a deklarált és a valóságos reformgondolkodás között.

Fontos hozzászólás volt *Juhász Pálé*, aki a tervgazdaság történeti perspektívájába ágyazva elemezte a szövetkezeti vezetők generációváltásának problémáit, a szakértelmiségi típusú vezetői réteg előtérbe kerülésének sajátosságait.

Bernáth János és Lelkes Péterné, a személyzeti kérdésekkel foglalkozó résztvevők hozzászólásából az is kitűnt, hogy a személyzeti munkát koordináló állami szervek rendszeresen igénylik az empirikus információkat, s a felmérésekből primér elemzéseket készítenek a személyzeti munka alakításához.

— Sikeresnek mondható-e a tanácskozás, s születik-e valamilyen kiadvány az elhangzott referátumokból?

— A visszajelzések alapján azt mondhatom, hogy legtöbbünk számára hasznos volt ez a konferencia. Bizonyította, hogy komoly szakmai áttörés várható ezen a területen. A legépelt jegyzőkönyvet minden résztvevőnek eljuttatjuk, s a közeljövőben, szűk példányszámban ugyan, de a szakma számára hozzáférhetően sikerül a tanszéken két tanulmánykötetet is megjelentetnünk.

Zs. E.

Az ifjúság új értékek mentén tagolódik

Két év is eltelt már azóta, hogy Kéri László utoljára az ifjúság politikai szocializációjáról beszélt a Szakkollégiumban. Akkor Boros Lászlóval együtt egy folyó kutatás közbenső tapasztalatait ecsetelték. Mára ez a kutatás túl van egy lezárt szakaszon — bár koránt sem tekinthető befejezettnek. Ennek eredményeiről tartanak előadásokat országszerte —, s a kutatási eredmények ekkénti hasznosításának voltunk részesei ezúttal mi is a Társadalomtudományi klubbal közös rendezvényen.

Az intézményesített politikai szocializáció fordított — depolitizáló — hatást ért el. Azok a minták, magatartásmódok, amellyel a fiatalok szembesülnek, elvadítja őket a politika intézményeitől. A tapasztalatok szerint minél fiatalabb valaki, annál negatívabban viszonyul a politikához. A konszolidáció óta változatlan politikai intézményrendszer — mechanizmusai, ideológiája, jelszavai — egyre kevésbé érthetők a 3-4 évenként új és új szemlélettel jelentkező generációk számára. A politika deheroizálódott az új generációk szemében, vele kapcsolatban az illúziók minimálisak — ugyanakkor az ifjúság előtt nemcsak a formális-rituális, de a mélyebb értelmű, a közügyek érdekében folytatott politika is lejáratódott, a műveléséhez szükséges igény és készségek is hiányoznak. Mindenesetre a jelenlegi politikai intézményrendszer nem is tudna mit kezdeni jelentősebben politizálni, cselekedni akaró ifjúsági tömegekkel.

Az ifjúság új értékek mentén tagolódik. Két markáns értékrend szembeötlően elkülöníthető: az egyik nyers materiálisnak, a másik posztmaterialisnak nevezhető.

A nyers materiális értékrendet a képtelenül megnehezedett pályakezdés terhei hívták elő (bér-, lakáshelyzet) és ez sokakat önmaguk hajszolt túlfoglalkoztatására késztet. Ezt az értékrendet a „csak magamra számíthatok" érzésével, a gyors pénzfelhalmozással, az azonnali tőkemegtérülési igénnyel lehet jellemezni, és éppen ezért — szemben a tömegkommunikáció által sugallmazottakkal — nincs is túl sok köze a perspektivikusabban kalkuláló piaci magatartáshoz.

A posztmateriális értékrend egészen más kategóriákkal jellemezhető: zéró növekedés, környezetvédelem, hierarchiával és szervezetekkel szemben bizalmatlanság, autonómia és lokálishatalom-pártolás, barátság, humán értékek preferálása. Ez az értékrend egyfelől kisebbségi, másfelől viszont mindenütt jelenlevő — a fővárostól eldugott kis falvakig mindenütt megfigyelhető. Bázisa kettős. A fiatal értelmiségiek és a kvalifikált szakmunkások köréből toborzódik. Utóbbiak köre szinte semmilyen tekintetben nem azonosítható a régi szakmunkás réteggel.

A két tendencia egymással szembe mozgó, s egy teljesen új metszésvonal mentén hasítja ketté az ifjúságot. Közös hatásuk is van azonban: csökkentik a központi hatalmat, s növelik a társadalmi kohéziót és a helyi hatalom szerepét.

Ezekkel mintegy keresztbe fektetett a személyiség fokozott hangsúlyozása, a befelé fordulás. A rádió, a televízió és a sajtó is meglovagolja ezt a hullámot: önértékelő, önelemző műsorok, cikkek áradata jelenik meg — sajnos nem ritkán üresen lelkendező, fogyaszthatóvá gyúró és nivelláló, felszínes stílussal párosulva.

Parttalanná vált és kitágult az ifjúság értelmezése, s mára sokkal inkább strukturális, semmint korspecifikus fogalommá vált. Másfél-két évtizeddel ezelőtt az ifjúság szó a 17—23 évesek rétegét jelölte. Ma a hosszú egzisztenciális függés és a politikai elfiatalodás miatt a felső határ legalább 35 évre (olykor még többre) tolódott fel. Infantilizált, a társadalmi részvétel élménye nélküli korosztályok sora torlódott egymásra, amelyeket a „fiatal, pályakezdő" kategóriába söpörve majdnem homogén módon kezelnek — noha korántsem azok. Másfelől az ifjúság lefelé is felfalt egy korosztályt: 11-12 éves gyerekeknél is fiatalkori viselkedési sémákat lehet megfigyelni, e korcsoport körében is terjednek a deviáns csoportos viselkedési formák — a narkó, az ivás és a gyermekbűnözés. Összébb szorult a társadalmi folyamatok keménység határaitól védett gyermekkor. A gyermek felnőtt környezete elnőiesedett; az iskolában zömében tanárnőkkel találkozik, s otthon sem nagyon találkozik a család megélhetéséért keményen dolgozó apjával — új „apátlan nemzedék" születik a szemünk láttára.

És hogy mi mindezek hatása? A gyermekek általános véleménye, hogy nem akarnak ilyen iszonyú keményen dolgozó társadalom tagjai lenni, ilyen áron nem akarnak ennyit dolgozni. Másfelől az ifjúsági réteg olyan diffúz, több generációra kiterjedő heterogén tömb lett, amelyet nemhogy a régi eszközökkel — intézményrendszer, politikai eszközök és tagoltság, képviseleti csatornák stb. — nem lehet kezelni, de még leírni sem lehet a régi kategóriákkal (például rétegzettségét). Olyan régi és új munkakategóriák váltak aktuálissá, mint gyerekét egyedül nevelő nők (számuk ma 180 ezerre tehető), érettségizett szakmunkások, 8 általánost el nem végzettek stb.

Emellett érdemes felfigyelni és felkészülni arra, hogy mindezek mellett a '73 és '77 között születettek korszaka egy — a korábbiaknál másfélszer nagyobb és a Ratkó korszakot idéző — 185 ezres demográfiai hullám hátán 5-6 év múlva érdekeit és véleményét hangoztató, hangját hallató, politikailag aktív korú tömeggé válik, amelynek helye nincs előkészítve a jelenlegi keretek között. Sem a politikai intézményrendszer, de még a sport és tömegsport sem lesz képes lekötni aktivitásukat a jelenlegi formájában: azok átalakítására, kibővítésére pedig — „bár a szekér halad" — nem sok jel mutat.

Márpedig a strukturális problémák egyénivé tétele a továbbiakban nem tűnik járható útnak!

— b

CITADELLA

Antoine de Saint-Exupéry neve sokak számára ismerősen cseng. Vajh, ki ne olvasta volna A kis herceget? Ezzel aztán ki is merül a tudomány. Egyesek még talán ismerik az Éjszakai repülés című könyvét, mely négy regényét tartalmazza. Exupéry a köztudatban így él, mint a repülés megszállottja, hiszen a halál is repülés közben érte.

A másik arca eddig rejtve maradt. Már A kis herceget olvasva felvetődik, hogy azokat a játékos, ám de rendkívül mély és tömör mondatokat, amelyeket hőse szájába ad, lehetetlen, hogy nem fogalmazta volna meg korábban, bár nem ilyen művészien. És ne lenne folytatása?

Ezeken tűnődve egyszercsak egy barátom kezembe adott egy könyvet. Antoine de Saint-Exupéry: Citadelláját. Nem tudtam mit kezdeni vele. Már mérete is tekintélyt parancsoló, ahogyan kemény fedőlapjával az asztalon fekszik, mintegy tömbszerűen. Ennyire egy tömb képletesen is. A szerző filozófiai gondolatait tartalmazza, mintegy darabokban, de ezek olvasás közben egységes egésszé állanak össze, mintegy érezni lehet azt a gondolatkört, amiben mozog.

Témája maga az ember. Mi indítja az embert cselekvésre? Kívülről vár-e jutalmat, vagy magától? Létezik-e emberi érték? A fegyelemről, a társadalmi rendről mind található értékes gondolat e műben. Egzisztencializmusa miatt sok ember tetszését megnyerte. Gondolatait rendkívül gazdagon illusztrálja példákkal. Igaz mélységeket tár fel, éppen azért, mert nincs a műben szinte egyetlen felesleges szó sem. Aki kedvet kap „elolvasni", ne számítson könnyű olvasmányra. Ezt nem lehet elolvasni, csak olvasgatni. A mindennapi életben segít eligazodni, mégsem kioktató jellegű, telis-tele van apró morzsákkal, csemegékkel.

Mi az oka, hogy 1982-ben adták ki magyarul és csak ezres nagyságrendű példányszámban? Könyvtárban sem, antikváriumban sem hozzáférhető. No, elég az ajánlgatásból, beszéljenek magukért a sorai, immáron kommentár nélkül:

★

„Az igazságok megférnek egymással, ezért eszünkbe sem jutott, hogy lealacsonyítjuk magunkat, ha elismerjük a másik igazságát, jóllehet, az minálunk tévedés. Az almafa tudtommal nem nézi le a szőlőtövet, sem a pálma a cédrust, csak nem keverik össze gyökereiket a másikéval."

★

„...az ember úgy van teremtve, hogy csak annak tud örülni, amit maga alkot.

★

Engem nem érdekel az a tanítványotok, aki gyaloghintóban cipeltette fel magát ezer hegycsúcsra, engem egyedül az fog érdekelni, aki izmait legalább egy hegycsúcs megmászásában próbára tette, és ily módon készen áll arra, hogy jobban megértse minden jövendő parancsát.

★

Csakhogy te azonnal rabszolgáddá változtatod azt, akit szeretsz, vagy aki téged szeret, aztán, ha nem hajlandó vállalni a rabszolgaság terheit, elítéled.

★

Mert megparancsoltatott neked, hogy megítéld az embert, ugyanakkor az megparancsoltatott, hogy tartsd őt tiszteletben.

★

Ha az életet írod elő, a rendet alapozod meg, de ha a rendet írod elő, akkor a halált kényszeríted az emberekre.

★

Szavaid azonnal értelmüket vesztik, mihelyt a jövőt jósolod meg. A jövőt építeni egyet jelent a jelen építésével. Azt jelenti, hogy a mának szóló kívánságod fogan meg benned. A mának szól, de a holnap felé fordul.

★

De nem az a fontos, hogy cédrust konstruálj, hanem, hogy magad ültess.

★

Amikor magadat adod, többet kapsz, mint amit odaajándékozol.

★

Mert megértettem, hogy az ember teljesen olyan, mint a citadella. Az ember ledönti a falakat, hogy szabaddá legyen, de azután már nem egyéb, mint lerombolt erősség, amely minden világtáj felé nyitva van.

★

Én vagyok a főnök. Én vagyok az úr. Én vagyok a felelős. És megkövetelem az emberektől, hogy segítsenek nekem. Mert jól megértettem, hogy nem az a vezér, aki megmenti a többieket, hanem az, aki ráveszi őket, hogy mentsék meg őt.

★

Felebaráti szeretetem abban nyilvánul meg, hogy segítem a világra hoznia önmagát.

★

Láttál már olyan fát, amely előbb csak nőtt, s aztán nagyra nőve azzal kérkedett, hogy ő most fa?

★

Mert egy nép kultúrája azon alapszik, amit megkövetelnek az embertől, nem pedig azon, amit nyújtanak neki.

★

Az eltévesztett mozdulat a sikerült mozdulat szolgája. A sikeres mozdulat pedig felmutatja a közösen keresett célt annak, aki elhibázta a magáét.

★

Üldözik a bűnt, holott az nem más, mint munkát nem lelő erő.

★

Békét építeni annyi, mint elég tágasan építeni a palotát ahhoz, hogy mindenki elférjen benne anélkül, hogy kint kellene hagyniuk a poggyászaikat.

★

Szabadítsd fel az embert, és alkotni fog.

Nem kell a sokaság kívánságainak alárendelni, aki alkot.

★

Ne töltsétek meg a fejüket holt ismeretekkel. Hanem tanítsátok meg őket a stílusra, hogy meg tudják ragadni az igazságot.

★

Ne ítéld el tévedéseiket annak a történésznek a példájára, aki ítéletet mond egy lezárt korszak felett. Ki veti a szemére a cédrusnak, hogy egyelőre csak mag, hajtás, vagy ferdén nőtt gallyacska. Bízd rá! Tévedést tévedésre halmozva egyszerre csak magasba szökken a cédrusvessző.

Válogatta: Gerlei Zoltán

HETENTE KÉTSZER SZÁZAN

KÖZÖNYÖSEK-E a mai diákok? Színvonaltalan-e politikai kultúrájuk? Valóban nincs még annyi szunnyadó közéleti energiájuk, hogy a szakkollégiumokon, SG-n, AIESEC-en, lapokon, eddigi klubokon stb. felül akár 4-5 új klub működtetése és a bennük való aktív részvétel biztosítva legyen?

Egyik kérdést sem mi tettük fel, úgy vágták nem egyszer a fejünkhöz őket. Mindig is határozottan tagadó választ adtunk rájuk, s a félév fejleményei talán ismét igazoltak minket. *Igaz, hogy a megmerevedett, elavult politikai részvételi formák egy részével ma már nem hajlandóak a fiatalok élni, de az is igaz, hogy számtalan értelmes közéleti terepet teremtenek maguknak az egyre szorítóbb egzisztenciális és egyéb feltételek* közepette is.

A félév során az eddigi öntevékeny közösségek mellé csatlakozott a Homály klub és más új fórumok mellett a társadalomtudományi klub is. A klub célja a *reformszellemű, a magyar társadalom fejlődéséért elkötelezett, valóságfeltáró és -alakító önálló gondolkodás, öntevékeny cselekvés elősegítése az egyetemen.*

A KÖZÖS GONDOLKODÁST, a szakmai igényességet tűztük ki célul, szinte teljesen kerültük a „nagy neveket", a legtöbb igazi „slágertémát". A programok szakmai színvonala magas volt, hetente kétszer mintegy százan töltöttük együtt szakmai vitával az estét, gyakran tízig-tizenegyig. Az egyetempolitikai klub kivételével sorozataink beváltak, fenntartásuk és továbbfejlesztésük indokolt.

Az egyetempolitikai klub mostani jellegében nem találkozott tömeges érdeklődéssel. Bár fontosnak tartottuk és tartjuk, jelentősen módosuló formában kívánjuk majd folytatni. Klubunk vendégei, *Csáki Csaba, Kerékgyártó Györgyné, Szabó Katalin, Kovács Sándor, Szakács Sándor, Forrai István* tartalmas, érdekes beszélgetést folytattak a maroknyi diákkal, de úgy tűnik, az egyetempolitika területén az 5 éve húzódó vita, beszélgetés után a figyelem most már inkább a döntéshozó fórumok felé irányul. *Az új sorozat, az egyetemi műhely klub a jövőben egyetemünk jeles, érdekes oktató- és tudósegyéniségeit kívánja bemutatni legfontosabb kutatási témáikon keresztül.*

A politológia klub elsősorban a politikai rendszer egyes részterületeinek, illetve néhány újabb keletű politikai jelenségnek a műhely jellegű körüljárására koncentrált az ősszel, kerülni kívánta az átfogó politikai témákat, a demonstratív politikai fórumokat. Témájában bizonyos fokig kivételt *Lengyel László* előadása jelentett, féloldalú modernizációnkról és következményeiről, a vita révén pedig talán még *Soós Károly Attila és Tardos Márton* beszélgetése, melynek során a 180 fős közönség gazdasági és politikai kilátásaink átfogó kérdéseit is feltette. *Kukorelli Istvánnal* a választási rendszert, *Szabó Mátéval* az új társadalmi mozgalmakat és azok magyarországi megfelelőit, *Kéri Lászlóval* pedig az ifjúság politikai szocializációjának legújabb, távolról sem megnyugtató kutatási tapasztalait elemeztük.

A SZOKÁSOS, SZÁZFŐS TÖRZSKÖZÖNSÉG aktív részvétele mellett tartotta rendezvényeit az immár bő öt esztendeje működő *Közép-Európa klub*. Az idén elsősorban belső problémáinkra, valamint a környező népek történelmének, közgondolkodásának jobb megismerésére, összehasonlítására törekedtünk. Történelmi alapozást célzott *Karsai László* új tényeket feltáró előadása Nemzeti, nemzetiségi kérdés és nagyhatalmi politika a két világháború között Magyarországon címmel. Hazai problémáinkat feszegette *Elek István:* Területi egyenlőtlenségek, falvaink sorsa; továbbá *Havas Gábor:* A cigánykérdés Magyarországon című tudományos alapú előadása. Programunkat a szlovákiai magyar Iródia irodalmi, népismereti kör bemutatkozása színesítette. Az őszi sorozat keretét pedig a cseh, illetve a lengyel közgondolkodásról szóló nívós programok adták meg, *Bába Iván* és *Holka László, illetve Kiss Gy. Csaba* és *Konrad Sutarski* részvételével.

Az október végén elinduló közművelődési klubot: a *Forrás kör* Szárszó 1943-emlékestjét, *Czipott Géza* Erdélyi magyar költők estjét, valamint *Dóczy Péter — Lőrinszky Attila Szilágyi Domokos*-emlékestjét a nehéz véretű témák ellenére érdeklődéssel és tetszéssel fogadta közönségünk. Társadalomtudományi klubunk tehát jelentős érdeklődésre talált, ugyanakkor a szervezők kis száma, az állandó helyiség hiánya, a nem mindig kielégítő technikai feltételek közepette egyelőre nem találta meg igazi bázisát az egyetemen. Az egyik legfőbb feladat a klubszervezők körének, valamint ennek alapján az „image-nek", a propagandának a javítása. Egy új sorozatot is tervezünk, sajátos, egyetemünkről jórészt hiányzó profilú *szociológiai klub* beindítását. Célja a mai magyar társadalom néhány fontos jelenségének, folyamatának szociológiailag szakszerű, jobb megismerése.

TAVASZI PROGRAMUNK is nagyjából összeállt már, de ötleteket, javaslatokat, szervezőket továbbra is várunk. Az egyetemi műhely klub *Berend T. Iván, Juhász Gyula, Sárközy Tamás, Liska Tibor* meghívását tervezi. A politológia klub kerekasztal-beszélgetéseket tervez a vállalkozás, állam, társadalom; a pluralizmus; a politikai intézményrendszer fejlesztése és más témakörökben. A szociológia klub a helyi társadalom; a társadalmi struktúra változásai; a „második társadalom"; a szervezetrendszer Magyarországon; társadalompolitikánk; a hiány szociálpszichológiája témáit kísérli meg elemezni. A Közép-Európa klub valószínűleg *Szücs Jenő* előadásával nyit A nemzeti, nemzetiségi kérdés és a magyar közgondolkodás címmel és sorra kerül a román közgondolkodás, a jugoszláv nemzetiségpolitika, a kisebbségi, nemzetiségi jogok témája is. A közművelődési klub *Illyés Gyula*-esttel indul, a történelmi, irodalmi estek mellett színházi és filmprogramokat is tervez.

NEM MARKOL-E TÚL SOKAT KLUBUNK? Eddigi tapasztalataink alapján — a többi klubbal, szakkollégiummal együtt — nem vállalunk túl sokat. Egyetemünk mai állapotában, azt hisszük, nem is lehet túl sokat vállalni, annyi a megoldatlan probléma, a feladat. És aki keveset markol, biztosan nem fog majd sokat. *A diákok öntevékenységében, közéleti, közművelődési érdeklődésében jelentős tartalékok vannak.*

Az eddigi klubszervezők, *Csernátoni Gabriella, Gurmai Zita, Budai János, Gáspár Tamás, Hársfalvi Tamás, Lenger Csaba, Meleg József, Németh Zsolt* nevében is:

B. Kiss Tamás

A Kis herceg a Homály klubban

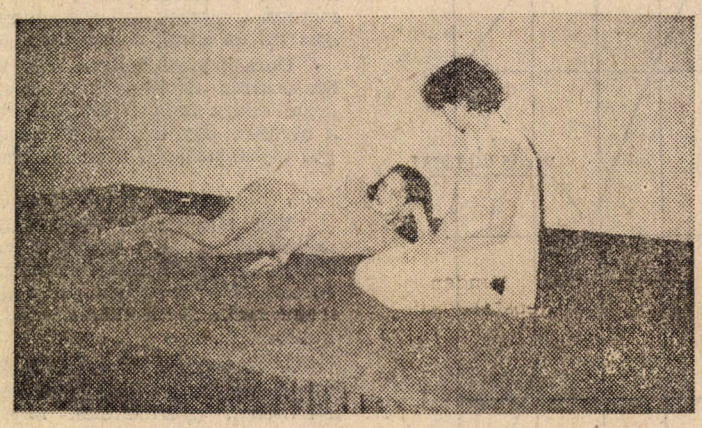

Nemzet haza nélkül

A lengyelek ügye egész Európa ügye!" — figyelmeztette *Kossuth Lajos* az országgyűlést a múlt században, amely eltelt anélkül, hogy *az 1795-ben végleg felosztott Lengyelország egy centivel is közelebb került volna politikai-állami újjászületéséhez.* Ez az állásfoglalás — akárcsak Kossuth reformertársainak, *Wesselényinek* és *Kölcseynek* hasonló szellemű beszédei — nemcsak a lengyel szabadsághoz való jelentőségére hívták fel a figyelmet, hanem markánsan jeleztek egy, az európai művelődéstörténetben egyedülálló jelenséget: *az ezeréves lengyel—magyar barátságot. E nagyszerű tradíció gyökereiről, valamint a lengyel közgondolkodás történelmi útjáról tartott előadást Kiss Gy. Csaba* irodalomtörténész *december 4-én a Közép-Európa klubban.*

Lengyelország történelme három nagy periódusra osztható fel. Ezek közül az első — a leghosszabb — az *„ante murale", azaz a védőbástya szakasz.* A középkorban Lengyelország keleti határai (Magyarországhoz hasonlóan) megegyeztek Európa keleti határaival, *s hosszú ideig védelmezte ez a két ország a keresztény Európát a kelet felől támadó pogány népcsoportok ellen.* Lengyelország (akárcsak Magyarország) 1000 körül vette fel a római kereszténységet, s ezzel élesen elkülönült a bizánci kereszténységet valló keleti szlávoktól. *Czeszlav Milosz,* az 1980-ban irodalmi Nobel-díjjal kitüntetett lengyel költő ezt így fogalmazta meg: „Litvániában, a római és bizánci kereszténység kisugárzása határán születtem." Az 1396-ban létrejött *lengyel-litván birodalom* első évszázadai a virágzás jegyében teltek el. *A rendkívül széles közép- és kisnemesi rétegeken nyugvó lengyel nemesi társadalom csaknem egyedülálló képlet volt a korabeli Európában — hasonlót, bár kevésbé fejlettet csak Magyarországon találunk.* Sajátos *identitástudatuk és kultúrájuk a származástól való származástudaton, a nemesi demokrácián és a vallási tolerancián alapult.* Ez utóbbi egyébként nem mindig érvényesült teljes mértékben, így az ellenreformáció befejezése óta a lengyel-litván népesség túlnyomó többsége katolikus. *A katolicizmus viszont fontos szerepet játszott a lengyelek önmegfogalmazásában, hiszen két agressziv szomszédjától, a pravoszláv orosz birodalomtól és a protestáns Poroszországtól Lengyelország vallásilag is elkülönült.*

A lengyel történelem második *alapvető periódusa az ország 1795-ös felosztásával vette kezdetét. Lengyelország politikailag 123 évig nem létezett,* de a nemzet fennmaradt és *egy pillanatig sem szűnt meg harcolni a teljes függetlenség elnyeréséért.* A legjelentősebb kísérlet 1830—31-ben zajlott le, *ám a nemesi szabadságharc — a jobbágyság támogatása nélkül — elbukott. E hősies küzdelem azonban igen nagy visszhangra talált a magyar reformnemességben, amit erősített a mindkét nemzettudatban egyre jobban kikristályosodó egyensúly-gondolat, mely szerint az ország léte a német és a szláv expanzió közötti erőegyensúlyon alapul.* A pánszlávizmussal való szembefordulásuk miatt még Puskin is rendbontóknak nevezte a lengyeleket, viszont élénk rokonszenvet talált ez a magyaroknál. A múlt század végétől kezdve *a lengyel függetlenségi mozgalmaknak volt egy súlyos tehertételük: az ujjászülető haza határait az 1772-es állapot alapján képzelték el, ami egy soknemzetiségű Lengyelországnak felelt meg.* A legerősebb mozgalom, *Pilsudski* szocialista színezetű pártja az etnikai sokszínűségből adódó konfliktusokat *egy föderalista államszerkezet létrehozásával kívánta megoldani. Rosa Luxemburg,* aki egykor szintén a lengyel szocialisták között dolgozott, *a munkásosztály felszabadításának célját a nemzeti célok fölé helyezte, míg a nemzeti demokrata mozgalom, Romanowski vezetésével, egy etnikailag egyszínű Lengyelországban látta a jövőt.* A Lengyelországot felosztó mindhárom nagyhatalom vereséget szenvedett az I. világháborúban, így a Lengyel Köztársaság megalakulása elől elhárultak az akadályok. *Az új állam azonban végülis sem szocialista, sem etnikai, sem föderalista nem lett, és ez sötét árnyékot vetett a későbbi fejlődésre is.*

Hogyan tükröződik mindez a XX. századi lengyel közgondolkodásban? Nos, a lengyelek torzultnak, skizofrénnek tartják történelmüket Nyugat-Európához képest, de élesen elkülönülnek Kelet-Európától is. Witold Gombrowicz ezt némi iróniával úgy fogalmazza meg, hogy *a lengyel haza egy kissé a nyugatnak is és a keletnek is paródiája. Kazimierz Brandys* pedig egyszerűen *„az európai közösség levelező tagjának" nevezi hazáját.* Ugyanő mutat rá némileg keserűen arra a tényre, hogy *az alapvetően demokratikus szellemű lengyel közgondolkodás 1795 után — a nemzeti irodalom megteremtésekor — mindent elmondott a rabságban sinylődő nemzetről, de eljel lkezett az egyénről, amely szintén várta a szabadságot.*

Furcsa paradoxona a lengyel közgondolkodásnak, hogy 1945 után sajnálni kezdte elvesztett nemzetiségeit, akik pedig azelőtt — politikailag — annyi bajt okoztak. A politikai konfliktusforrásokkal együtt ugyanis megszűnt a kulturális közösség és csereforgalom is, *és az ország elvesztette a kultúrájában évszázadokig döntő szerepet játszó két keleti városát, Vilnát és Lemberget.* (A II. világháború után odébbtolták Lengyelországot néhányszáz kilométerrel, az ezáltal lengyel fennhatóság alá került keletporoszországi német népességet pedig kitelepítették Németországba, így *Lengyelország etnikailag homogénné vált.*)

Az előadás után érdekes *vita bontakozott ki Spiró György „Az Ikszek" című történelmi regényéről. Egy jelenlevő, régóta Magyarországon élő lengyel költő, Konrad Sutarski kifejtette, hogy Spiró — azzal, hogy besúgóktól, korrupt hivatalnokoktól, dekadens és alkoholista értelmiségiektől hemzsegő világnak ábrázolta a múlt század eleji Lengyelországot, és deheroizálta a lengyel nemzeti színház megteremtőjét, Boguslawskit, erkölcstelenül belegázolt a lengyelség nemzeti önérzetébe.* Más felszólalók viszont hangsúlyozták, hogy *ebben a regényében az író kora és hazája életviszonyait leplezte le, esze ágában sem volt megsérteni a lengyeleket.*

A cseh közgondolkodással kezdődött és a lengyel közgondolkodással végződött *a Közép-Európa klub* e félévi sorozata. *Ezt a tematikát jövőre is folytatni szeretnénk,* addig is kellemes karácsonyt és boldog új évet kívánunk a Klub minden látogatójának!

Meleg József

„Ha az újság késik, az emberek mindjárt kombinálnak...”

— *Szia, Béla, hogy állunk?* — rontottam be szerda délelőtt a nyomdába. A szeme se rebbent a silány tréfára, úgy felelte: Mi az, hogy hogy állunk? Hiszen ti csak jövő szerdán tördeltek.

Ehhez tudni kell, hogy a Blaha Lujza téri sajtóházban levő Szikra Lapnyomda első emeleti szedőterme volt a helyszín, s hogy lapunk, a Közgazdász ott készül szerdánként. Persze, éppen másik szerdánként, mint amiről itt szó volt. És még az is fontos, hogy *Öltevényi Béla*

Készül az oldal

nem más, mint a művezető, ily módon főnökünk tehát, de egyben harmadéves iparszakos közgázos is, úgyhogy jó haverok is vagyunk.

— *Hogyan lettél nyomdász?*

— Apám is az volt, '48 óta. Állítólag amikor először föláll tott a regál tetejére — lehettem vagy másfél éves —, a kollégái is megmondták, hogy belőlem is biztos nyomdász lesz.

— *Meghatározott alkat, vagy adottság kell ehhez a szakmához?*

— Nem kell hozzá semmi különös. De a nyomda légköre óhatatlanul rárakódik a nyomdászok hozzátartozóira, gyerekeire. Én is már általános iskolás koromban nyaranta dolgoztam nyomdában, szinte magától értetődően választottam később ezt a szakmát. Nyomdásznak lenni inkább valami különös mentalitást jelent. A módja más annak, ahogy én kézbe veszek egy újságot: nézem az elrendezését, esztétikailag is hat rám, figyelem az arányait, a színeit. Elég bonyolult munka a miénk. Tizenkettes számrendszerben számolunk, és az oldalak kialakítása roppant pontosságot igényel, itt az egy milliméter eltérés is tapintható, ránézésre vagy tapintásra megmondható egy darab papírról, hogy az hány grammos, milyen fajtájú.

— *Hány újságot olvasol?*

— Mi itt 100-120 lapot készítünk, ezeket hivatalból megkapom. A más nyomdákban készülőkből is sok eljut hozzám. Most már szelektálok, képtelen vagyok mind megemészteni. Minden nap olvasom a Népszabadságot, a Népszavát, a Népsportot, az Esti Hírlapot, a napi Világgazdaságot, a többi lapot elég rendszertelenül. Hétvégenként 40-50 újsággal, folyóirattal birkózom. Mostanában az egyetem miatt a Figyelőt is figyelem. Legfőbb feladat biztosítani a lapkészítés feltételeit, itt nem lehet gond, ha a dolgozók fele megbetegszik. Az újságnak akkor is meg kell jelennie és időre meg kell érkeznie a legtávolabbi faluba is, különben az emberek mindjárt kombinálnak. Ez a nyomda politikai része, olyan súlya van, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni.

— *Nyilván a szöveghibák is különös jelentőséget kapnak a különböző lapokban. Volt liyen botrány amióta itt dolgozol?*

— Annyi kézen átmegy a szöveg, olyan sok az ellenőrzési pont, hogy durva hibák ma már nincsenek. A régi sztorik persze fönnmaradnak. Azt beszélik — nem tudom igaz-e —, hogy amikor Sztálin meghalt, a „mély megrendüléssel” helyett „mély megrendeléssel” jelent meg. Ha így volt, akkor az sokba kerülhetett valakinek. És még régebben egy-egy betű letörése elég volt ahhoz, hogy valakit elvigyenek. Az idős kollégák őrzik is még a régi rituálékat: van aki keresztet vet az ólomban elkészült Népszabadság-oldal fölé, van aki néhányszor megütögeti az ólomkeretet stb. Vannak aztán íratlan szabályai a munkánknak: ilyen például, hogy Kádár János nevét nem választjuk el, ő, meg vannak mások is, akik megérdemlik ezt a tiszteletet.

— *Sokan irigyelnek is benneteket, hogy jó előre tudjátok az áremeléseket, megjelenés előtt olvashatjátok az apróhirdetéseket, meg ilyesmik miatt.*

— Igen, jóval előbb megtudjuk a politikai híreket. Az áremelésekkel mi már nem foglalkozunk, nem rohanunk a boltba felvásárolni a dolgokat. De tény, hogy a hírek kulisszatitkait is jól ismerjük. Nagyon jó viszonyban vagyunk az újságírókkal, ha úgy adódik, csak átmegyünk hozzájuk a folyosón a szerkesztőségekbe megkérdezni, hogy van ez vagy az, mi történt ezzel vagy azzal a csapattal, mit jelent ez vagy az a hír stb. Közel vagyunk a hírekhez, annyi bizonyos.

— *A sajtó politikai súlyáról beszéltél az előbb. Ha itt körülnézünk, mást se látunk csak ezerkilencszáztizen vagy huszon valahányból való Iszkra szedőgépeket...*

— Ez csak a látszat, bár a szedőgép mechanizmusa valóban igen egyszerű — körhagyók vezérlik. Egy svájci órás találta fel a Linotype szedőgépet a XIX. század vége felé. A legenda szerint, bele is bolondult. Azóta pedig nem sokat változott az elv, minimális változások voltak csak, úgy, hogy most már van bennük némi automatika. A jelenlegi szedőgépek viszonylag újak, bár a konstrukció több évtizedes. De az tény, hogy a klasszikus nyomtatásban nincs olyan forradalmi fordulat, mint a fotózásban például a hologramok megjelenése. A mi szakmánkban éppen ezért nagyon szűk a mozgási lehetőség, bár a szakmai terület igen széles körű és érdekes. Akárhová mész, ezt kell csinálni, legfeljebb a szöveg más. Én a nyomdaipari szakközép után a Könnyűipari Műszaki Főiskola nyomdaipari szakán végeztem, majd a Globus Nyomdában kezdtem, egy év után osztályvezető lettem. Lehet, hogy túl korán jött, de nagyon jó vezetői iskola volt. Akkor már zavart, hogy alig értettem a közgazdasági dolgokat, ezért el is határoztam, hogy továbbtanulok. Közben egy idő után kereskedelmi vonalon dolgoztam tovább. Végül az elképzeléseimet nem tudtam megvalósítani, úgy ahogy szerettem volna, ezért 4 éve átjöttem ide a Szikrába. Azt hiszem, az embernek mindig jól meg kell gondolnia a választásait szakma, munkahely, feleség, tanulás tekintetében, és én utólag is úgy látom, hogy mindig jól döntöttem. Van családom, gyerekem, lakás, kocsi, garázs, telek, pedig egyáltalán nem hajtottam rájuk. Megfelelően bánunk a pénzzel és úgy alakultak a dolgaink, ahogy előre terveztük.

— *Ehhez nyilván mázli is kellett.*

— A mázlit én inkább a véletlenek szerencsés összejátszásaként könyvelem el. Mindenesetre szükség van az akaraterőre, kitartásra, a rövid és hosszú távú célok kitűzésére és végrehajtására. Persze sokat köszönhetek szüleimnek, és most már hosszabb ideje feleségemnek is. Az ő megértésük, segítségük, áldozat-átvállalásuk nélkül biztosan nehezebben vagy egyáltalán nem menne. Sok múlik az alkati adottságokon is. Közel 120 kolléga főnöke vagyok, és viszonylag jókedvűen, föloldom a feszültséget, de ez nem föltétlenül pozitív. Egy főnöktől azt szokták várni, hogy morcos, követelőző, megközelíthetetlen. Itt szépen megy a munka, tesszük, amit kell. Mindig törekszem az egyéni problémák megoldására, azok pedig jönnek tízesével. Ezek teszik ki a munkaidőm egyharmadát, egy további harmad szervezési munkával telik, a maradék pedig üzemi ellenőrzés és más ilyesmi. Kiváló segítőim vannak, a vállalatvezetőség támogat, a helyettesem, beosztottaim bíznak bennem.

— *Már megbocsáss, de miért akarsz te egyáltalán közgazdász lenni?*

— Sokan kérdezik itt is. Egy kicsit már éppen eltunyultam volna, szükségem volt új szellemi feszültségre. A másik ok, hogy kitűztem magamnak a továbbtanulást: egészséges ambíció van bennem, nem akarok itt megállni. Az egyetem nagyon jó iskola nekem, hogy ne csak a saját területemet lássam, hanem a vállalat egészét is. Hiányzott a közgazdasági szemlélet és a tudás is. Nagyon örülök annak, hogy a közgázra járok, bár ebből egyelőre közvetlenül semmi hasznom sincs. Én soha nem hivatkozhatok az egyetemi szemináriumokon a vállalati tapasztalataimra, hiszen itt — bár vannak gazdaságossági szempontok —, a munkának bármi áron mennie kell, az az első és legfontosabb, hogy a lapok időben megjelenjenek. En mindenesetre gyakran gondolkodom és döntök úgy, hogy közben arra gondolok, mit tennék, ha a bécsi út másik végén lennék és enyém lenne a nyomda. Ezzel a munkával nagyon nehéz összeegyeztetni a tanulást. Meg aztán arra is gondolnom kell, mihez kezdjek, ha végzek. S ez azért is nagyon nehéz, mert kezdő közgazdászként aligha számíthatnék többre a mostani fizetésem felénél...

M.

Az első hó

A „morzsások”

Egy külkereskedő ismerősömtől Galicz Tibortól, — aki egyébként a KTI hallgatója — érdeklődtem arról, mit is jelent számára ez a szakma. Ismerősöm nyolc éve szerzett diplomát az egyetem külker. szakán. Az első munkahelye egy nagy külker. vállalat volt, ahol hét éven át dolgozott. Jelenleg egy kisebb exportvállalatnál működik. A nyolc év alatt 15-ször utazott külföldre, üzletkötés céljából. A fizetése a nyelvpótlékkal és levonással együtt hét és fél ezer forint.

— *Hány évi munkaviszony után utazhattál először?*

— A fiúk általában egy év után utaznak. Én munkába állás után nem sokkal katonának mentem, így csak másfél év után került sor első kiküldetésemre. A lányoknak két-három évet kell rá várni.

Hogy milyen üzletet kap valaki, abba az is belejátszik, hogy kinek milyen az összeköttetése. Akinek nincs senkije fönt, annak magának kell kikaparni a gesztenyét.

— *Emlékszel rá, hogy hol jártál először, milyen üzletet bonyolítottál?*

Fogpiszkálógyár

— Egy fogpiszkálógyár és egy bútorgyár eladásáról tárgyaltam egy nigériai üzletemberrel. Aláírtuk a szerződést is itthon, de ez önmagában csak papírrongynak számít ebben a térségben, az előleg megérkezéséig. A pénz pedig nem érkezett meg, ezért utaztam Nigériába, ahol kiderült, pénz nincs (valószínűleg közben jobb befektetést talált), így az egész ügyből nem lett semmi.

— *De láttad Afrikát. Ez nagyszerű lehetett.*

— Az ügyfelem, hogy bizonyítsa, mennyire komoly volt a szándéka, elvitt kocsival, hogy megmutassa, hol szerette volna felállítani a gyárat. Mint kiderült, a dzsungel közepére szánta. Engem a dzsungel látványa nem kárpótolt, es az orrom előtt a bozótban kettéhasított kígyó sem.

— *Hogyan zajlanak le ezek a kiküldetések?*

— Az Európán kívüli piacokon általában 10 napnál kezdődik a kiküldetés, átlagosan kéthetes, ritkán éri el vagy haladja meg a 20 napot. Ehhez már nagyon komoly indok kell. A napidíj változó. Alacsony, ha olcsó árszintű országba utazunk és magas, ha drága az ország. Az NSZK-ban 20 dollár, Abudabiban 40 dollár. Minden külkereskedő ezt az összeget igyekszik megspórolni, méghozzá úgy, hogy hazai konzerven, kolbászon él a kiküldetés alatt.

Konyha a táskában

Van olyan külkereskedő, aki az utazótáskában villanyfőzőt, tányért, lábasokat, kanalat, villát, kést, konyharuhát is visz. Valóságos konyhát rendez be a szállodai szobában — ezen belül is a fürdőszoba a legkedveltebb tetthely —, hogy a konzervét ne kelljen hidegen elfogyasztania. Jómagam is a kiküldetéseim alatt, ha egyszer-egyszer megengedhetem magamnak azt a fényűzést, hogy megebédeljek egy étteremben. Leginkább konzervet és kenyeret eszünk, és várjuk a partnerek meghívásait. Egyes országokban a szállodai személyzet nem véletlenül hívja a magyar külkereskedőket „morzsásoknak”. Hiszen a szobában táskából elfogyasztott reggeli, ebéd, vacsora után aztán van mit söpörni...

Partnereink, ha Magyarországra jönnek, sokszor szintén a szobában reggeliznek, de micsoda különbség: ők rendelik... Ebédelésre is olyan helyet választanak, amilyent önbecsülésük diktál. A vacsorát, amleyre a magyar külkerest is sokszor meghívják, egy elegáns helyen költik el. A mi napidíjunkból ilyen tobzódásra külföldön eleve nem futja. S ha mégis elköltenénk egy olcsóbb helyen, nem volna mit hazahozni, márpedig ez húsbavágó fizetéskiegészítés. A napidíj a külkeres gmkja. Külföldi partnereink vendégül látására van ugyan lehetőség, de az elszámolás nehézsége miatt ritkán élünk vele.

— *Merre jártál?*

— Nigériában, Kenyában és a Közel-Kelet több országában. Utazásaim során azt a munkatempót szeretném ráerőszakolni a külföldi ügyfeleimre, amit itthon magamnak kialakítottam, egy nap három-négy üggyel is lehet foglalkozni érdemben a fejlett országokban, de a fejlődőkben ez reménytelen. Ott egy nap maximum egy ügyről lehet szó, utána már csak fecsegéssel telik a nap. Egyébként ez a „lustaság” annál jellemzőbb, minél inkább közeledünk a trópusokhoz. És nem véletlenül, ugyanis a klíma olyan, mint egy jól fűtött gőzölgő mosókonyhában. Ilyen körülmények között nem lehet koncentrálni órákon keresztül folyamatosan és keményen dolgozni, az emberi szervezet ezt fizikailag sem bírja.

— *Azt mondják, az arabok híres kereskedők. Mit tesz egy külkeres, ha egy ilyen rafinált arabbal kerül össze?*

— Az arabok valóban nagyon jó kereskedők, de csak trafikos szinten. Amikor millió dolláros üzletkötésről van szó, kevésbé tudják átlátni a nagyságát, műszaki megfelelhetőségét, tartalmát és kiderül róluk, hogy közel sem igaz ez az állítás. Számtalan nagy létesítmény beruházásánál becsapták és most is becsapjak őket.

Mindenki mindennel

— *Mivel kereskedtél?*

— A nagy külkeres vállalatnál főleg gépipari gyártmányokkal és komplex üzemekkel. De utóbb már műanyaggal és marhahússal is üzleteltem. Végül is ez volt az alapvető oka, hogy otthagytam ezt a külker. vállalatot. Én nem a szatócsmesterséget tanultam az egyetemen. Persze erős kényszer szorítja a külker. vállalatokat e felé a tendencia felé. A gépipari exportforgalom-növekedéssel kapcsolatos elvárások évről évre két-háromszorosan meghaladják az ipari termelés növekedésének évi százalékát, ha a mennyiségi oldalt vizsgáljuk. És akkor még nem néztük az eladásra szánt áruk minőségi jelzőit.

Szóval így került a nagy külker. vállalat asztalára a marhahús, a fa és egyebek. Rádásul az osztályok titkolják egymás előtt, hogy milyen üzleteket bonyolítanak, aminek az lett a következménye, hogy egy ugyanazon gyárra vagy termékre tettek ajánlatot egy ugyanazon külföldi üzletfélnek. Engem különösen boszszantott, hogy az általam elindított üzletkötést egy másik osztály fejezte be, miután a külföldi partner válaszlevelére rácsaptak. Szinte általánossá vált ez a „rablás” az osztályok között is. Mindez a kapkodásnak a jele, ahelyett, hogy egy komoly piackutatásra alapozott információval látnák el a magyar ipart annak érdekében, hogy mit érdemes gyártani, mit kell szanálni, és merre érdemes új utakat törni.

Egyszóval ez nekem nem tetszett, és átmentem egy kisebb külker. vállalathoz, ahol mindössze 25-en vagyunk. Nagyobb a szabadság, nem kell minden egyes papírt és ötletet száz helyen engedélyeztetni. És ami különösen örömömre szolgál, hogy itt nincsen számlétra.

— *Jelenleg a világpiac melyik területén tevékenykedsz?*

— A Közel-Keleten. Hozzám tartozik Kuvait, Abudabi, Szíria, Irak, Jordánia.

— *Milyen a hangvétel a partnerekkel?*

A negédes stílus helyett

— A fiatalabb külkereseknek, velem együtt, azt hiszem, valtozott a tárgyalási stílusa a megszokotthoz képest. Tisztább, célratörőbb, hiszen végül is az áru minősége a lényeg, a túl sok színészkedés és a negédes stílus átlátszó. A külföldi partnerek gyorsan az álarc mögé látnak, megérzik az őszintétlenséget.

Mellesleg, nekem jobban tetszik a magyar tárgyalási stílusnál az angol, amerikai, kanadai vagy NSZK-stílus, ahol a tények beszélnek, persze ehhez megfelelő műszaki és minőségi háttér kell. Ezzel szemben mi általában semmit nem tudunk betartani. Se határidőt, se minőséget, se árszínvonalat. Ilyen körülmények között nehéz kereskedni.

— *Mi történik, ha nem sikerül üzletet kötni?*

— Rossz magyar szokás szerint még futunk egy kört, noha kétszáz százalék, hogy nem jön be az üzlet. Ilyenkor még egyszer kiutazunk, nyomjuk bele a pénzt fölöslegesen.

— *A világ külkereskedői között milyen helyet foglal el a magyar külkeres?*

— Az arab és az afrikai partnerek megnyilatkozása szerint velünk jobban szeretnek tárgyalni, mert belőlünk több melegség sugárzik. Szemben a nyugati, főleg amerikai üzletemberekkel, akik tartózkodóan viselkednek a színes bőrűekkel szemben. De hát ismét csak a műszaki-kereskedelmi feltételekhez lyukadunk ki végül...

— *Melyik utazásodra gondolsz legszívesebben vissza?*

— Kenyára, Afrika Svájcának is nevezik. Kellemes a klímája is. A hegyes felszínen jól keveredik a hideg-meleg levegő. Az emberek udvariasak, kulturáltak, és a partnerek nem szorulnak rá, hogy helyettük is mi végezzük el az üzletkötéssel kapcsolatos feladatokat. És szívesen gondolok Finnországra, talán, mert egyik sikeres üzletkötésem is hozzá fűződik.

— *Végül is érdemes külkeresnek lenni?*

— Nem bántam meg, de jobbra számítottam. Viszont, aki tényleg szereti ezt a szakmát, megtalálja benne az alkotó munka lehetőségét, amely legtöbbször igen élvezetes, és emberi kapcsolatok tekintetében is nagyon tanulságos!

H. E.

Na ne mondja!

Nem szokásom a nyelvőrködés, de ezúttal nem állhatom meg, hogy közzé tegyem ifjúsági parlamenti gyűjtésemet. (Természetesen nem általában az idegen szavak használata, pusztán tömeges megjelenésük aggaszt.): decentralizált, koncentrált, intenzív, rekonstrukció, pozitív, restrikció, infláció, kapacitás, abszolvál, momentum, konzisztens, integráns, fórum, probléma, információ, maximális, posztgraduális, differenciált, extenzitás, stabilitás, flexibilitás, kontaktus, prioritás.

Magyar szavakkal is lehet azonban érdekeset mondani. Íme: előkészítettségi állapot, megtámogatás, sportirányú, bekorlátozta, és így tovább sorolhatnánk. A pálmát azonban kétségkívül az a mondat vitte el, amiből megtudhattuk, valamelyik kollégiumban hogyan szándékozzák fedezni a takarítónőt.

— emme —

GÓLYABÁL '85

Zorán, Old Boys, Neoprimitív

Szigorú őrök és várakozásteli közönség kint a KEK kapujánál, izgatott gólyák odabent. Kezdődhet hát az idei gólyabál!

Az első — és persze leginkább várt, legfontosabb — attrakció az elsőévesek mindig rendkívül bájos nyitótánca. (Amit a szokásokhoz híven visszatapsoltak.) Ezután pedig kezdetét vehette a mulatság. A programok széles skálán mozogtak: a frissebbek szorongattak egyet a legújabb ritmusokra, a fáradtabbak választhattak a teázó kínálata és a filmvetítés között, beülhettek egy sörrel kezükben videón akciófilmeket nézni, vagy félrevonulhattak beszélgetni egy nyugodt sarokba (ha találtak). A nagyteremben a Neoprimitív immár ki tudja hányadik újraalakulásának lehettünk szemtanúi. A „csupa-Gyula" zenekar „vadonatúj" számai megérdemelt közönségsikert arattak. Kis szünet, színpadrendezgetés után — a hagyomány szerint — Zorán-show következett ismét nagy tömeget csábítva el más helyszínekről. És nem volt megállás. Fergeteges népi-tangóparódiát adtak elő az instruktorok, majd következhetett a gólyaeskü, amellyel az elsőévesek teljes jogú egyetemi polgárokká váltak. Ezután elindult az Old Boys fényjelezte rock and roll áradat, ami közmegelégedésre hömpölygött a záróig.

A rendezésről csak annyit, hogy végre fölfedezték vendéglátóink, hogy a két büfé nem elegendő, és így még kettő szolgálta az éhes és szomjas bálozók kényelmét. Ugyanakkor a kapunál — ha az emberfia ki akart menni, netán még vissza is akart jönni — szigorúak voltak. Kilépőcédula nem volt, ami nélkül a kapuban elég nehéz volt visszajutni, ellenben a meghívóra felírt nevet egy személyi felmutatásával igazolva máris dalolva vissza lehetett térni (Esetleg „ésszerűbb" lett volna kifelé, ujjlenyomatot venni, és a visszatérőnél ezt kontrollálni.) Ennek ellenére a kapu előtt — jegy nélkül — álldogálók közül, röviddel az őrökkel folytatott vita után néhányan feltűnhettek az épületben, dacára a szigorú ellenőrzésnek ...

— ng —

Legenda és valóság

(Helyszíni tudósítónk jelenti:)

Lapzártakor még tart a Neoprimitív sajtótájékoztatója, amelyet — mint ismeretes — az együttes fönnállásának 10. évfordulóján rendezett ingyenes segélykoncert, és a 10 éves a Neoprimitív című kiadvány megjelenése alkalmából rendeztek. A Ferencváros exkluzív vendéglátóipari egységében újságírók népes hada várta a konferencia főszereplőit és a beígért bajor sört: elküldte képviselőit a Magyar Rádió, a Magyar Ifjúság, az Élet és Irodalom, az Ötlet, az Ifjúkommunista, a Népszava, az Esti Hírlap. Megfigyelőkkel képviseltette magát a szakma is, a Fonográf, valamint a Doktor Újhajnal Csipa Okker Sisters formációk tagjai révén. A Neoprimitív legjobb fölállásában és választékos eleganciával jelent meg.

Vakuk villanótüze és kamerák erdeje szegeződött dr. ifj. Szentirmayra, aki üdvözölte a sajtó megjelent, illetve a megjelent sajtó képviselőit, majd bemutatta a Neoprimitívnek az asztalnál helyet foglaló többi zenekarvezetőjét: Föld S. Gyulát, Jancsó Gyulát, Nagy Lászlót, Pleschinger Gyulát, Szántó Gyulát. A zenekar hetedik vezetője, Jobbágy Gyula egy videokamera mögött foglalt helyet. Ezek után Föld S. Gyula tartotta meg ünnepi beszédét, majd a kérdések rohamát állták a neoprimitívek.

Bródy János érdeklődött elsőként az együttes nem készülő nagylemezéről, amire Pleschinger Gyula zenekarvezető a lemezvágóolló-hiányra utalva válaszolt. A Magyar Ifjúság képviseletében Mola György azt tudakolta, financiálisan vagy intellektuálisan támogatja-e a Neoprimitív az ingyenes segélykoncert eredményeiből a magyar popzenét. Föld S. Gyula zenekarvezető az intellektuális támogatás mellett az anyagi részletekre is kitért: elmondta, hogy a Nemzeti Színház javára nemrégiben rendezett egyik műsor négyszáz forintos bevétele és négyezer forintos költsége háromezerhatszáz forintos veszteséget eredményezett, amit annak rendje és módja szerint lehívtak a segélyezni szánt számláról. Nos, a Neoprimitív nagyszerű akciójának eleme, hogy még a segélykoncert veszteségére sem tartanak igényt, azt is fölajánlják. A zenekar terveit illető kérdést tett föl ezután Bródy János, amire Föld S. Gyula zenekarvezető komplex választ adott: rövid távú tervként a föloszlatást említette, a hosszú távra vonatkozó elképzeléseket pedig az ingyenes segélykoncert financiális és intellektuállis sikerének ismeretében tartotta körvonalazhatónak. A rokonszenves zenekarvezető meghitt hangulatot lopott a terembe, amikor elárulta, hogy a maga részéről bármi távon egy nagyobb lakás megszerzésének tervei foglalkoztatják.

Talán nagy izgalmában tette, hogy lánynevén, Kovács Máriaként mutatkozott be Bernáth y Sándor, aki azt kérdezte, igaz-e az, hogy elképzelhető-e, hogy a Neoprimitív-koncert után minden magyar zenekart föloszlatnak Pleschinger Gyula zenekarvezető önkritikai mozzanatokra utalva igenlő választ sejtetett Borsi László (Esti Hírlap): Közvetíti-e a Magyar Rádió az ingyenes segélykoncertet? Föld S. Gyula: Igen, folytak arról tárgyalások, hogy a 3. műsor este háromnegyed tizenkettő és tizenegy óra ötven perc között átfogó tudósítást sugároz, ám a tárgyalások nem vezettek megállapodáshoz. A segélykoncert — mint ismeretes — december 19-én este 7-kor kezdődik a Ráday utcai kollégiumban. Jegy már nincs, de közgázos oktatóknak ingyenjegy nélkül is garantálják a neoprimitívek a bejutást. Jancsó Gyula (Magyar Rádió), úgy is mint zenekarvezető kérdezte, mikor csinálja már meg a Neoprimitív az új műsorát, amit ő személy szerint 5 éve akar már. Föld S. Gyula szerint lakáskérdésének megoldása után azonnal napirendre kerülhet ez a feladat, addig azonban a Fővárosi Tanács az illetékes a válaszra. A Radványi Barna művésznevét vette föl Peterdi Pál, a Ludas Matyi munkatársa, hogy megkérdezze: Hogy állnak az együttes Mikroszkóp Színpaddal folytatott tárgyalásai. Föld S. Gyula zenekarvezető: A Neoprimitív nagy sikerrel mutatta be műsorát a Mikroszkóp Színpadon két néző (az igazgató és a pénztáros) előtt. Ennek alapján Sas József 4 percre tett ajánlatot, amit sikerült 5-re fölalkudni. Az együttes munkásságát figyelembe véve a minimálisan 6 percnyi műsoridő lehetett volna alku tárgya, így egyelőre eredmény nincs.

Lapunk számára arra a kérdésre kértünk választ, milyenek az együttes nemzetközi kapcsolatai, s tervezik-e ezek fejlesztését. Mint azt a zenekarvezetők egyöntetűen elmondták, a Neoprimitív nemzetközi kapcsolatai nagyon jók, s azokat a jövőben is minden eszközzel ápolni fogják. Kitértek arra is, hogy az együttes eddigi két külföldi turnéja nagy sikert hozott, Pozsonyban, Brünnben és Érsekújváron is meleg fogadtatásban és meleg sörben volt részük.

Végezetül Frank Iván, az Ifjúkommunista munkatársa tette föl kérdését: Minek jobb lenni 1985-ben Magyarországon, legendának vagy valóságnak?

Nos, a Valóság sajnos nem küldte el képviselőjét erre a szinte őszinte, tágyszerű és dohányfüstös légkörű, a kölcsönös megbecsülés és a jó sör hangulatát ápoló találkozóra.

A legenda azonban a maga teljes valóságában jelen van most, 1985-ben Magyarországon, s hívei találkozhatnak vele a koncerten is, s ez jó, valóban, nagyon ...

Molnár Gabriella

Új könyv a számítástechnikáról

Számítástechnika előadásra későn érkeztél és nem hallottál mindent? Nem értettél valamit, amit később nem mertél megkérdezni? Úgy érzed, a társaid többet tudnak már kezdetben is, mint Te és szeretnéd pótolni a hiányt? Vagy csak egyszerűen érdekel a számítástechnika?

Ha ilyen problémáid vannak, sose félj! Megjelent a Műszaki Kiadó gondozásában egy számítástechnikai könyv, *A számítástechnika alapjai* címmel, *Csépai János* tollából. Ebből megismerkedhetünk a számítógép történetével, működésének, valamint működtetésének alapfogalmaival. A könyv sorra veszi a számítógép fizikai egységeit és perifériáit, a számítógép minden lépését figyelemmel kísérő és irányító operációs rendszert, valamint azokat a rejtélyes utasítássorozatokat, amelyek segítségével a gép „csodákat tud művelni". Megmutatja, hogy hogyan tud bárki egy kis logikával ugyanilyen „csodákra képes" programokat írni és a gép számára is érthető formába önteni.

Továbbá:

— Bemutatja, mi a számítógép, és hogyan kapcsolódik az emberi tevékenységhez.

— Sorra veszi és meghatározza a számítástechnikai ismeretekhez szükséges fogalmakat (adattól az algoritmuson keresztül a kész programig).

— Végigköveti a program végrehajtásának folyamatát a programtól az eredményig.

— A fejezetek végén kérdések és feladatok sorakoznak, melyek megoldása egyben a fejezet elsajátításának egyik mércéje is. A feladatok blokkdiagramban készített megoldásait megtalálhatjuk a könyv végén. Ez hozzásegít, hogy a PDL változatot könnyen elkészíthessük.

A tankönyv egyéni, új vonása az „Annotációs rész", amely a tanulási folyamatot segíti. A fejezetekben olvasott alapfogalmakat definiálja azok számára, akik ezekkel esetleg még nem találkoztak.

Ugyancsak definiál olyan fogalmakat, amelyekkel a tanulók már találkozhattak, de amelyeknek a számítástechnikában a mindennapitól eltérő jelentésük van. Így kiegészíthető információkkal szolgál azok számára, akiknek előképzettsége nem egyezik meg az oktatás e szintjén megkívánt előképzettséggel. Ez segítséget ad ahhoz — mint ahogyan az Ifjúsági Parlamenten is elhangzott —, hogy „szintre hozza" a tanulók tudását.

Végül pedig alkalmat nyújt az annotációs rész, a különböző ismeretek mélyebb, esetleg a követelményeket meghaladó ismeretek tanulmányozására.

Mindent összevetve azt mondhatjuk, hogy megjelent egy olyan könyv, amely nem csak a gimnáziumi fakultációban segíti a számítástechnika alapfogalmainak rendszerezett megismerését, hanem nekünk egyetemistáknak is összefoglalja majdnem mindazt, amire a tantárgy elsajátításához szükségünk van. Sajnos nem kifejezetten közgázdász hallgatók számára készült, így nem az általunk tanult PDL-en keresztül tárgyalja az algoritmizálás problémáit. Gondolatmenete azonban általában követi a struktúrált programozás igényeit.

Többet talán nem is mondanék a könyvről, olvasd el Te is!!

B. M.

NÍVÓDÍJ

Többéves kiemelkedő szakmai és TDK-munkájáért a Rajk László Szakkollégiumot NÍVÓDÍJ-ban részesítette az egyetemi KISZ-bizottság. Gratulálunk!

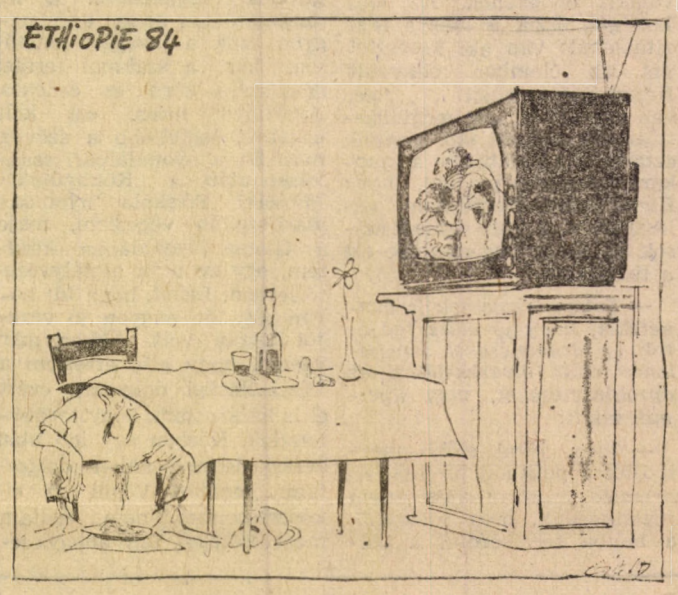

Világbajnok karikatúra

KITÜNTETÉSEK

Az egyetemi KISZ-bizottság az EGYETEMI KÖZÖSSÉGÉRT kitüntetésben részesítette a több éven át eredményes és jó együttműködéséért BARANYI ÉVÁT, a KISZ IX. kerületi bizottságának titkárát, valamint BEKKER GYÖNGYIT, a KISZ-bizottság 5 éven át volt kitűnő gazdasági felelősét. Gratulálunk!

Aluljárók a csúcson

Most, hogy tizenhét éve áttértünk az extenzív növekedés szakaszából az intenzív növekedés periódusára, fokozottan időszerűvé vált az aluljárók mind teljesebb és sokrétűbb kihasználása.

Az aluljáró — eredeti funkciója szerint — arra szolgál, hogy át lehessen menni benne az út egyik oldaláról a másikra. Ehhez persze már a legkorábbi időkben is további hasznos mellékfunkciók társultak. Így például az aluljáró alkalmas metrólejárónak, kirakatok, plakátok, kisebb üzletek, pénztárak elhelyezésére. Esővédettségénél fogva felhasználható találkozóhelyként, beszélgetőhelyként szabaidőközpontként, sőt egyes rétegeknél lakóhelyként is. Mivel nincs szem előtt, de nagy forgalmat bonyolít le, hamarosan felfedezték az illegális, féllegális árusok is, s gyorsan feltűntek benne a kosarakat, hajszárítókat, törölközőket, bekecseket, miegyebeket kínáló, magyarul jól vagy kevésbé jól beszélő emberek. A borítékos sorsjegyet, az Esti Hírlapot, s a magánkiadású könyveket áruló standok felbukkanása már senkinek nem okozott meglepetést.

Napjainkban a kultúra szerepének erősödése a legszembetűnőbb vonás. Megjelent mindenekelőtt a zene — méghozzá rendkívül színes palettával. Manapság az aluljáróban hallgatható gitáros énekes, bluesénekes, countryegyüttes, szaxofonos, citeraművész, cigányprímás (sőt komplett cigányzenekar). Mozartot játszó hegedűs vagy fuvolás, de előfordulnak rockkoncertek, folkkoncertek, szolidaritáskoncertek, segélykoncertek, s példamutató gyorsasággal elterjedtek a breakbemutatók is (olyannyira, hogy néha már az aluljáró eredeti funkciójának teljesítésére, mármint a közlekedésre, alig marad hely a különböző tevékenységcentrumok között).

A további lehetőségek (amelyek határa a csillagos útburkolat) kidolgozása a napjainkban megszülető új tudományág, az aluljárológia feladata lehetne, de megy ez anélkül is. A legújabb: az öles oszlopokon hatalmas, négyzetméternyi táblák lógnak, valami ilyesféle szöveggel: „Ma, december 6-án, 18 órakor ide jön a Mikulás! Mindenkit szeretettel várunk!" (Cipőnek, — ha fényes —, elég ami a lábunkon van épp.)

Zs. E.

GLOSSZA (HEVERŐ)

A glossza a buszon hever, csak ki kell fülelni. És lejegyezni. Hát íme! Gyorsjegyzőkönyv (villamospótló, Astória—Kálvin tér, két, 45 körüli hölgy, irhabunda, rúzs):

Jobban viseli ám magát mostanában! TÉNYLEG?! Persze, persze! Beszél is!! MI A MANÓNLESZKU! TISZTA FANTASZTICSNÓ! Tényleg, tisztára az! UGYE TE EBBEN AZ ETÁPBAN BENN VAGY? Igen, és helyettesítem az egyiket, úgyhogy éjszaka is. HEHE!! ÉS VISZEL HÁROM NAPI HIDEG ÉLELMET? Áh! Én csak előveszem a fiókból a pizsimet, és aztán bele az éjszakába! HÁT ÍGY KÖNNYŰ! Hát, igen! DE AZÉRT NEM BÁNTAD MEG, HOGY OTTHAGYTAD A MACKÓT (HEHE, TUDOD ÉN MACKÓNAK MONDOM A MEDVÉT). Nem, nem! A világért sem bántam meg! TE, NÉZD! NEM ITT SZÁLLUNK LE!? De, tényleg! Gyere, akkor itt lelejtünk! OKÉ? AKKOR LIBBENJ LEFELÉ!

Ágyő, bébik! Csók a kismackóknak! (Ezt már én mondtam magamban).

Zsubori Ervin

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 124-548.

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó: TILL IMRE vezérigazgató

85—9569. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: CSONDES ZOLTÁN vezérigazgató